# PRODROMUS
*IN*
# LEXICON
## HEBRÆO-CHALDÆO-BIBLICUM.

Quo Commentarius etiam perpetuus, & Clavis

## SACRÆ SCRIPTURÆ
CONTINETUR.

*ORDINE ENIM ALPHABETICO EXHIBET*

*PRIMO.*

Tum *Radices Hebræas*, & *Chaldæas*, tum omnes alias Voces *Primitivas*; *Derivativas*, & *Formas* unà cum *Præfixis*, & *Affixis* in Sacro Codice Veteris Teſtamenti occurrentes.

*SECUNDO.*

Exhibet 18600. integros Verſiculos Hebræos cum ſua Interpretatione Latina: Omnes etiam Verſiones, quæ in Bibliis Polyglottis habentur: Verſiones Hieronymi, Perſicam, & Pagnini, nec non & Thargum Rab. Jonath. *BEN-UZIEL*.

*TERTIO.*

Annotationes tam reſpectu Linguæ, & Idiotiſmorum Hebræorum, quàm reſpectu ſenſus ſingulorum verſiculorum, qui in hoc opere interpretantur.

*QUARTO.*

Sufficientem Analyſim Grammaticam in ſingulas voces Alphabeticas, in uſum eorum, qui Linguam Sanctam proprio Marte diſcere voluerint.

*AUTHORE*

P. D. CASIMIRO CORREALE,
SURRENTINO,
*Sacri, atque Regalis Archicœnobii Caſinenſis Profeſſo.*

NEAPOLI MDCCLXIII.
EXCUDEBAT JOSEPH RAYMUNDUS
*SUPERIORUM FACULTATE.*

NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

# PRÆFATIO

## AD BENEVOLUM LECTOREM

*Et Scopus Auctoris.*

CUM primùm animum ad ſcribendum contuli, illud unum ob oculos habui, quo pacto poſſem, quâ viâ ſtudioſæ Juventuti ferre opem, ut difficultatibus præcipuis amotis, promptior, expeditiorque fieret in Lingua Hebræa addiſcenda, quæ quantæ ſit utilitatis, imo & neceſſitatis pro vera Sacrarum Scripturarum intelligentia, verbis demonſtrare non eſt opus, cùm uno ore fateantur Eruditi omnes, in primiſque Sanctus Hieronymus, qui in Comment. in cap. 22. Jer. inter alia hæc habet: *Et cætera, quæ ita inter ſe diſſipata ſunt, atque confuſa, ut abſque veritate Hebraicæ Lectionis nullam intelligentiam habeant.* Et in Epiſtola ad Suniam, & Fretelam: *Sicut autem in Novo Teſtamento, ſi quando apud Latinos quæſtio exoritur, & eſt inter exemplaria varietas, recurrimus ad fontem Græci Sermonis, quo Novum ſcriptum eſt Inſtrumentum: ita in Veteri Teſtamento, ſi quando inter Græcos, Latinoſque diverſitas eſt, ad Hebraicam recurrimus veritatem, ut quidquid de fonte proficiſcitur, hoc quæramus in rivulis.* Cur verò Septuaginta Interpretes omnia loca Hebraica dilucidè in Græcum non tranſtulerint, rationem aſſignat idem Hieronymus in Proœmio quæſtionum, ſive Traditionum Hebraicarum in Geneſim, his verbis: *Neque verò Septuaginta Interpretum, ut invidi latrant, errores arguimus: nec noſtrum laborem illorum reprehenſionem putamus: cum illi Ptolemæo Regi Alexandriæ, myſtica quæque in ſcripturis ſanctis prodere noluerint, & maxime*

*æ , quæ Chriſti Adventum pollicebantur*
*dæi , & alterum Deum colere : quos ille*
*gni iccirco faciebat , quia unum Deum co*

Et quia experientiâ propriâ cognove
ronibus vehementer negotium faceſſit , p
in inveſtigatione Thematis , in quam ta
illidentes, fracti animo, ulterius progred
ræpretium me facturum arbitrabar , ſi
phabeticum ad inſtar Lexici Schreveliani
tutis componerem , in quo omnes voces
do, quo in ſacro Codice continentur , e
ſingulis earum ſuâ Interpretatione Latinâ
movi, laborabam, creſcebat opus ; quod
opinio, ſuam hoc etiam modo habuiſſet
cet præſtantes doctrinâ viri , Gulielmus ſ
Joannes Leuſden , Marinus Brixienſis , &
hoc idem argumentum eruditiſſimè pertra
ſpoſitionem tamen Vocum ſingularum , u
dis patebit, non erant cum hoc Opere c

Sed , ſicut Deo Opt. Max. ( qui da
*re* ) placuit, aliud mihi venit in mentem
di Lexico eos tantummodo poſſe uti , e
operam dare vellent, eoſdemque ſterilem,
de percipere poſſe cognitionem ; cœteris v
ſperandum. Quare rebus maturè perpenſis ,
dam eſſe rationem cognovi , ſi Literariæ
mihi erat in votis, gratificari cuperem . I
men nimius labor, fracta jam valetudo, &
maxime quia unus non ſufficit omnibus .

Hoc ut intellexit Illuſtriſſimus , ac R
ter Dominus Antonius Capece hujus Sac
Archicœnobii Abbas , ſtatim modis omni
licet copiâ, Amanuenſium auxilio , adhorta
omnique majori , quo poterat ſtudio , me

Digitized by Google

ab incæpto labore non deſiſterem ; idque non modo propter ingentem ejus erga me benevolentiam , quâ à teneris unguiculis , ut Græci dicunt , me proſecutus erat , verumetiam ut hujus Monaſterii Alumnos incitaret ad conjungendum cum Philoſophicis, Theologiciſque Diſciplinis etiam Linguas Orientales. Stantibus his , quid facto opus erat ? Debebam reſpicere retrò , poſtquam miſiſſem manum ad aratrum ? Debebam admonitionibus ejus dare locum , qui fuit olim meus MAGISTER , ( ipſi enim debeo Theologiæ Dogmaticæ ſtudia ), nunc verò ET DOMINUS ? Abſit : Religio ſemper mihi fuit ad ejus me conformare voluntatem , à quo ſine ingrati animi notâ diſſentire non poteram ; & quia tanta eſt magnitudo ſuorum in me meritorum , ut pro ipſo vitam profundere non dubitaverim .

Rebus igitur ita ſe habentibus, nullam in novo excogitato opere ſuſcipiendo interpoſui moram , in quo quid poſtea præſtiterim , ex ſequentibus Prolegomenis , & Capitulis facile intelliges. Sit igitur :

## PROLEGOMENON I.

### *De Literis , ſive Conſonis .*

Licet una litera , ſive conſona cum ſuis punctis vocalibus conjuncta , integram in lingua Hebræa non conſtituat vocem , neceſſe fuit tamen de ſingulis ſeorſum ſumtis , atque ordine Alphabetico , pauca dicere: Puta , quænam ſit ſingularum Figura : Quodnam nomen : Quænam pronunciatio : Quare ſic dictæ: Quando ſint Heemanthicæ: Quando Characteriſticæ , ſive Formativæ Conjugationum , & temporum : Quid præſtent cùm aliis vocibus ſunt præfixæ , vel affixæ : Quando ſint Relativæ : Quando Interrogativæ : Quando Euphonicæ: Quando Emphaticæ: Quando Locales: Quando Paragogicæ: Quando Copulativæ. Quando Converſivæ ; ac tandem quænam ſit ſingularum poteſtas in numeris.

LI-

Digitized by Google

# LITERARUM HEBRA

| Numerus, & Ordo | Figura. | Nomen. |
| --- | --- | --- |
| 1 | א | אָלֶף Aleph |
| 2 | ב | בֵּית Beth, *vel* Bheth |
| 3 | ג | גִּימֶל Gimel, *vel* Ghim |
| 4 | ד | דָלֶת Daleth, *vel* Dhalet |
| 5 | ה | הֵא He |
| 6 | ו | וָו Vau |
| 7 | ז | זַיִן Sain, *vel* Zain |
| 8 | ח | חֵית Heth, *vel* Chetl |
| 9 | ט | טֵית Teth. |
| 10 | י | יוֹד Jodh, Jod, Joth |
| 11 | ך כ | כַּף Kaph, *vel* Chaph |
| 12 | ל | לָמֶד Lamedh, *vel* Lamec |
| 13 | ם מ | מֵם Mem. |
| 14 | ן נ | נוּן Nun |
| 15 | ס | סָמֶךְ Samech |
| 16 | ע | עַיִן Hain, Aiin, Gnaiin |
| 17 | ף פ | פֵּה Pheh, *vel* Peh |
| 18 | ץ צ | צָדִי Tzadè, *vel* Tſadè. |
| 19 | ק | קוֹף Koph, *vel* Qoph |
| 20 | ר | רֵישׁ Reſch, *vel* Reſc. |

Digitized by Google

| Numerus, & Ordo | Figura. | Nomen . | Pronunciatio. |
|---|---|---|---|
| 21 | ש | שִׁין Schin, *vel* Scin | ſch. *Alii* ſc. *Alii* s |
| 22 | שׂ | שִׂין Sin | ſ. |
| 23 | ת | תָו Thau, *vel* Tau | th. *Cum puncto* תּ t |

## PROLEGOMENON II.

### *De punctis Vocalibus.*

IN punctis etiam vocalibus duo præcipue notanda fuerunt, quando ſcilicet unum commutetur cum alio ratione accentus, ut אָבָד *Abbàdb* cum Kametz (ָ) ſub ב pro אָבַד cum Pathach (ַ), ratione accentus Athnach (֑). Vel ratione literarum, ſive conſonarum, ut מְבָרֵךְ *Mebbarèch* cum Kametz (ָ) ſub ב pro מְבָרֵךְ *Mebbarrèch* cum Pathach (ַ), & cum Dagheſch (ּ) in ventre ר, unde excluditur, & compenſatur per Kametz (ָ) vocalem longam ſub ב.

## PROLEGOMENON III.

### *De Accentibus.*

ACcentus verò, quod attinet, illos tantummodo obſervavi, qui inſerviunt, vel ad legitimam pronunciationem cujuſque vocis, ut חָנֵּנִי *Honnèni*, & non *Hannèni*. Vel ad diſtinctionem ſententiæ in certa membra, & Periodos; ut אָבָד *Abbàdb* cum Kametz (ָ) ſub ב, quæ propter Accentum Athnach (֑) diſtinguit unum ſententiæ membrum ab alio, pro אָבַד cum Pathach (ַ), quæ non diſtinguit membrum Sententiæ, quia Accentu diſtinguenti caret.

CA-

## C A P.

*De Vocum diſpoſitione*

### N u m. I.

ORdine Alphabetico diſpoſui voces o
Chaldaicas, quæ in Sacro Text
iſtæ ſint Radices, ſive ſint Voces deriva
Voces compoſitæ, quæ à Radicibus ipſis
ſufficiat noſſe tantummodo ordinem Alph
ſive conſonarum Hebraicarum, ( quod Sp
diſci poteſt ) ad hoc ut inveniatur in ho
libet ex Vocibus, quæ in Sacro Textu

### N u m. II.

Eodem Alphabetico ordine diſpoſui
præfixam habent Literam ו *Vau*, ( 
ficiunt quindecim ferè millium ), idqu
facillime inveniri poſſint, ſed ( quod uti
rum Analyſim à Tyronibus cognoſcatur, q
ו *Vau* ſit Copulativa, ut וְיֹאמַר Vejòmer,
ſit Converſiva, ut וַיֹּאמֶר Vaijòmer. *Et d*
tione habens ſub ſe Pathach ( - ), conv
Futurum, ut וַהֲרָגֻנִי Vaharaghàni: *Et occi*
12. Et futurum non convertat in præt
Vaadhabberàh, *Et loquar*, Geneſ. 18. 32
beat ſub ſe punctum Kametz (·), ut 
1. Paralip. 12. 33. Quare habeat punct
וֵאלֹהֵי Velohè, *Et Dii; Et Deus*, Gene
habeat punctum Sægol (·) ut וֶאֱמוּנָה V
*veritas*. Pſalm. 118. 75. vel 119. 75.
punctum Chirec (·), ut וִידַעְתֶּם Vidhuh

ter. 1. 13. Et quare habeat punctum Schurek (ו), ut וּבִנְךָ Ubhinchà, *Et filius ſuus*, Exod. 20. 10. & וּלְאִמּוֹ Uleimmò, *Et matri ejus*, *ipſius*, *illius*, *ſuæ*, Levit. 21. 11. &c. quæ omnia ab aliis, tanquam ſuperflua, ut dicunt, ſed, ut ego opinor, potius, ut improbum laborem devitarent, ſunt prætermiſſa.

N u m. III.

Quamvis שׂ *Sin* proprie non ſit litera Hebraica, ſed irreptitia pro litera ס *Samech*, ut patet ex facto Ephrataeorum. Judic. 12. Voces tamen omnes, quæ à litera שׂ *Sin* incipiunt, poſui poſt voces incipientes à litera שׁ *Schin*, idque etiam, ut nullam pariant Tyronibus difficultatem, & facillime inveniantur.

N u m. IV.

Item exhibentur Voces integræ, quæ utpote obſcenæ ab Hebræis *honeſtatis causâ* commutatæ ſunt cum aliis vocibus, ut עֳפָלִים Hapholìm, *Hæmorrhoides*, *mariſcæ*, atque eodem tempore, ſervatoque Ordine Alphabetico, ponuntur ſuo loco Voces pro illis ſubſtitutæ, ut טְחֹרִים *Tehorìm*, quæ morbum denotat ani.

N u m. V.

Exhibentur etiam Voces omnes Variantes, de quibus fuſius Cap. X. Num. II. ut exempli gratia אכור pro אֵכֶר.

N u m. VI.

Voces item omnes, quæ ſunt cum Keri (∘) & Ketib,

 ex-

exhibentur, ut ſunt in Textu, atque ut
de quibus etiam fuſius dicetur eodem C

N u m. VII.

Voces, quæ in Sacro Codice ſcrip
ſeu Conſonis; &, vel ratione diverſar
*Bàuu* à Radice בוא Bò *Venimus*: & נ
Banàh, *Extruxerunt*, *ædificarunt*; Vel r
ficationum unius, atque ejuſdem Radic
1. ſignificatione Radicis בָּנָה Banàh,
& à 3. ſignif. ejuſdem Radicis בֵּנָה Ba
ne diverſorum punctorum vocalium,
& ſignificatione, ut בְּנוֹ Benò, *Filius e*
& בָּנָיו Banàu, *Filii ejus*, *ipſius*, *illius*
res diverſas ſignificant: omnes ſimul,
exhibentur, uti habes in literis Ψ, φ
rum unâ ex literis Alphabeti Latini
Cap. X. Num. IV.

Ψ { בָּאנוּ a. *Venimus*.
בָּנוּ b. *Extruxerunt*, *ædificarunt*.
בְּנוֹ c. *Filius ejus*, *ipſius*, *illius*, *ſ*
בָּנָיו d. *Filii ejus*, *ipſius*, *illius*, *ſu*

φ { בְּנוֹת a. *Extruere*, *ædificare*.
בָּנוֹת b. *Filiæ*. Numer. plur.

N u m. VI

✠ Quia verò in hoc noſtro Lexico
ſiculi Hebraici, & Chaldaici, ut dic
& horum Voces neceſſariò excurrere

Digitized by Google

nem ; ne iſtæ aliquam parerent Lectori difficultatem ; Voces omnes Ordine Alphabetico diſpoſitæ ( exceptis Radicibus , de quibus dicetur Cap. III. ) notantur in margine cum uno Aſteriſco ✢ , ut habes hic ; ut hac ratione Voces Alphabeticæ à non Alphabeticis diſtinguantur .

## C A P. II.

*De Lectione vocum Hebraicarum Literis Latinis.*

VOces ſingulæ , quæ Hebraicè leguntur juxta regulas traditas in Prolegomeno I, leguntur etiam literis Latinis, ut cognoſcere poſſint genuinam ipſarum pronunciationem cùm Tyrones , tum qui Linguæ Hebraicæ non navarunt operam .

## C A P. III.

*De Radicibus .*

N U M. I.

UNicuique Voci Ordine Alphabetico diſpoſitæ ſua tribuitur Radix , ex qua derivatur .

N U M. II.

Cùm verò una ex Vocibus Ordine Alphabetico diſpoſitis plures habeat ſignificationes , dicitur ſtatim ex qua ſignificatione Radicis Vox illa ſit ſumpta , ut habes in voce אַב a. *Abb :* Hoc modo innoteſcit ratio diverſarum interpretationum , orta vel ex defectu punctorum Vocalium , ſine quibus antea legebatur ; Vel ex ſimilitudine literarum : Unam enim , eamdemque vocem alii derivarunt , vel à diverſa Radice , vel à diverſa ſignificatione unius , atque ejuſdem Radicis , ut dictum eſt Cap. I. Num. VII. Vel legerunt cum diverſis punctis vocalibus , ut habes in voce בְּרוֹשִׁם Beroſchìm,

ſchìm, *Abietes*; quam Septuaginta accepe
*Ròſcb*, & legentes בְּרוֹשָׁם *Beroſchàm* cur
Chirech (·) ſub litera ש *Schin* in Pſalm.
17, verterunt: *Dux eſt eorum*, acſi dicer
*rum*.

N u m. III.

✠×✠ Cùm una ex Vocibus Ordine Alpha
ipſa Radix, in margine ponuntur duo Aſte
tas lineas in unum colligati, ut hic vides
ſtatim, & primo intuitu intelligitur Vocem
ex Radicibus, & per duplicem Aſteriſcum
bus Alphabeticis uno tantùm Aſteriſco ſign
Num VIII.) diſtinguitur.

N u m. IV.

Cùm verò una ex Radicibus, ſive Voc
ſignatis duplici Aſteriſco, ut dixi numero
res habeat ſignificationes; tum ſub ipſa ponu
ſignificationes, ut habes in Radice אָבָה a.

N u m. V.

Quia Radix אָלָה *Alàb*, unde אֱלוֹהַּ Elo
Concordantiis ponitur ſeorſum ab alia Radice
plures habet ſignificationes: ad evitandam con
Radicem אָלָה *Alàb*, unde ſcilicet אֱלוֹהַּ *Eloà*
ſtatim ſubjungitur unus Aſteriſcus ✠; & poſt
אָלָה *Alàb*, quæ plures habet ſignificationes, i
ponuntur duo Aſteriſci, ut vides hic ✠✠; Dei
da Radice ſingulis Vocibus, quæ ſignificant
vantur à Radice אָלָה *Alàb*, unde nomen *D*

Digitized by Google

ponitur exempli gratia ſic: אלה c. Eloàh, *R.* אלה ✠ Alàh. *Deus*. In Vocibus verò, quæ derivantur ab alia Radice אלה *Alàb*, quæ plures habet ſignificationes, ut ſupra; ponitur, exempli gratia ſic: אלה d. Alòh. *R.* אלה ✠✠ Alàh, ex 5. ſignificatione, *Execrari*, *execrando*. Atque hoc modo per unum, vel duplicem Aſteriſcum Radici immediatè ſubjunctum, intelligitur ſtatim ad utram ex duabus Radicibus, uno vel duplici Aſteriſco ſignatis, pertineat vox, quæ forte præ oculis habebitur.

### N u m. VI.

Obſervantur etiam Voces, quæ derivantur à Radicibus in Lingua Hebraica quidem deperditis; ſed in Syriaca, Samaritana, & Arabica, cuſtoditis.

## C A P. IV.

*De lectione Radicum Hebraicarum Literis Latinis.*

Quemadmodum Voces ſingulæ, ut dictum eſt Cap. II. ita & Radices Hebraicæ leguntur Literis Latinis: ſive ſint in Ordine Alphabetico, ſive ſint poſt ſua derivata.

## C A P. V.

*De interpretatione vocum.*

### N u m. I.

Unicuique Voci Hebraicæ Ordine Alphabetico diſpoſitæ ſua tribuitur Interpretatio Latina, ſervatâ proprietate Radicis, ex qua derivatur; eique poſtea ſubjungitur alia Inter-

Digitized by Google

terpretatio, unde clariùs ſenſus eruatur

הָעֹלָה *Haboláh* primùm vertitur *aſcenſi*

ſignificatione *R.* עָלָה *Aſcendit*; deinde
*boláh* ſubjungitur *Holocauſtum* ( ſic en
terpretes ) quia Holocauſtum cum con
ſum aſcendebat . Sic etiam vox חַטָּא
& per metonymiam ſumitur frequen
*ma*, *Oblatione*, quæ offerebatur pro p

N U M. II

Cùm verò una, eademque vo
ſarum Radicum, à quibus derivari p
Verſiculo poſſet diverſimodè interpre
tribuuntur ſuæ diverſæ Radices, & p
ſæ Interpretationes, exempli gratia:
rivatur à Radice יָוֵן *Javèn*, & à R
ea reſpectu Radicis יָוֵן *Javen*, inter
ſpectu Radicis יָנָה *Janáh*, interpretat
modo fit, quod docet Hieronymus
ſic habet: *Incumbit neceſſitas ita int*
*admodum leguntur in Eccleſia, &*
*omittere veritatem*. Vel in Annotati
quo Vox plures admittit interpretat
diverſarum interpretationum, ut h
*dhun*, dè qua dicetur in Annotat
ſub voce וְנָוֵת *Unevàth*, in quo Ve
primùm interpretatur.

N U M.

Quando una, eademque Vox
Radice, & ſignificatione derivetur

Digitized by Google

Codicis Verſiculis requirit interpretationes; tunc eidem Voci tot diverſæ tribuuntur interpretationes, quot, in Sacro Codice requirere videtur, ut habes in voce אֱלֹהִים *Elohìm*.

## Num. IV.

Cùm Voces, quæ Ordine Alphabetico ſunt diſpoſitæ, fuerint nomina propria, iiſdem etiam nominibus propriis tot diverſæ tribuuntur interpretationes, quot fuerint diverſæ Radices, à quibus prædicta nomina propria poſſent derivari, ut habes in nomine proprio אַבְנָה *Abbanàh*, quod interpretatur, *Lapideus: Ædificatio: Pater obſecro, nunc*.

## Num. V.

Cùm una ex Vocibus Ordine Alphabetico diſpoſitis, (licet ab una, eademque Radice, & ſignificatione deriveтur) ratione Præfixarum, ſive Literarum ſervilium, diverſos in diverſis Sacri Codicis Verſiculis faciat ſenſus, puta, *Status; Motus; Comparationis*, &c. tunc eidem Voci diverſæ tribuuntur interpretationes, ut habes in Voce בְּאֹהֶל a. Beòhel, *Ad, in tentorium: In tentorio*; Et in Voce מֵאֵל a. Meèl, *A Deo; Præ Deo*. Sub eadem poſtea Voce, aut altera, quæ ipſi correſpondet per Citationem; interpretantur plures Verſiculi Sacri Codicis cum ſuis diverſis ſenſibus. Qua de re dicetur Cap. VI. ſequenti.

CA-

Digitized by Google

## C A P.

*De Verſiculo Hebraico*, vel C
*diverſis interpretati*

N U M.

SUb ſingulis Vocibus Ordine Alpha
mediatè, vel mediatè (ſcilicet pe
integer Verſiculus, in quo pro pri
reperitur in Sacro Codice, & primùr
*bum*, ut habetur in Hebraica, vel C
& juxta quinque regulas *de Interpret*
ditas, ut cognoſcatur proprietas S
quidem interpretandi modum Hieron
machium *De optimo genere interpre*
poſtea idem Verſiculus interpretatur
inde facilius eruatur: Sic Hieronym
& Fretelam ait: *Et ſciendum ha*
*pretis, ut idioma alterius Linguæ,*
*prietate*, &c.

N U M.

Unicuique Verſiculo, ut ſu
tur interpretationes Sacroſanctæ V
mul, ſi fuerint omninò ſimiles;
miles.

N U M.

Subjunguntur etiam percelebr
ptuaginta ex duobus celeberrimis
& Manuſcripto Alexandrino, ex
Ipſæque pariter conjunctæ, cùm

Digitized by Google

diverſitas; Si verò vel ùnicâ literâ fuerint diverſæ, ſubjunguntur ſeorſum, & loca diverſitatis notantur Aſteriſco *, ut à legentibus ſtatim deprehendantur.

NUM. IV.

Prædictæ Græcæ Verſiones Latinitate donantur.

NUM. V.

Pariter ſubjunguntur Verſiones Pagnini, & Ariæ Montani; ſimul etiam, ſi fuerint ſimiles; & ſeorſum, ſi aliqua fuerit inter eas diverſitas.

NUM. VI.

Præter prædictas ſubjungitur etiam Verſio Latina Paraphraſis Chaldaicæ; Onkelos ſcilicet in toto Pentateucho, & Jonathan in cœteris Libris Sacris, uno, vel altero excepto.

NUM. VII.

Subjungitur etiam Thargum, ſive Verſio Latina Rab. Jonathan Ben-Uziel in Pentateuchum.

NUM. VIII.

Similiter ſubjungitur Interpretatio Latina Verſionis Syriacæ.

NUM. IX.

Subjungitur etiam Interpretatio Latina Verſionis Arabicæ.

NUM. X.

Item Interpretatio Latina Textus ,
tanæ ſubjungitur tantùm in Pentateucho,
mul , cùm fuerint ſimiles , & ſeorſum ,
ter eas diverſitas.

NUM. XI.

Pariter ſubjungitur Tranſlatio La ti
cæ in Pſalmos , & Cantica , quæ fer
Interpretatione Latina τῶν Septuaginta .

NUM. XII.

Subjungitur tandem Interpretatio L
cæ in Pentateuchum .

CAP.

*De Annotationibus .*

HEbraico , vel Chaldaico Verſiculo ,
tato, variiſque Verſionibus , & P
ut demonſtratum eſt toto Capite VI. præ
tur breves Annotationes , in quibus hæc
tur, nempe.

NUM. I.

Obſervantur omnes Idiotiſmi , ſeu
quibus Hebræorum Syntaxis diverſa eſt à
prout in unoquoque Verſiculo opus fuerit

Digitized by Google

### Num. II.

Similiter obſervantur omnes figuræ, quæ vel in Voce ſola, vel in Periodo ſingulorum Verſiculorum occurrunt: atque omnium frequentiſſimæ ſunt Ellipſis, Enallage, & Pleonaſmus, quia tangunt omnes Orationis partes.

### Num. III.

Obſervantur Proprietates, & Natura omnium animalium, cujuſcumque ſint ſpeciei, quod non raró confert multùm ad veram Sacri Textus intelligentiam, ut habes in Voce קרא Korè *Perdix* Jerem. 17. 11.

### Num. IV.

Explicantur Pondera, & Pretia omnium nummorum Hebræorum, quorum ſit mentio in Sacro Codice.

### Num. V.

Item explicantur Menſuræ Solidorum, & Fluidorum quoad vaſa; & Menſuræ pariter Longitudinum: Omnia Loca, Provinciæ, Urbes: Omnes Arbores, Flores: Omnes Gemmæ, Idola, & quidquid aliud, cujus habetur mentio in Sacro Codice.

### Num. VI.

Poſt hæc, ad meliorem Sacri Textus intelligentiam, & præcipuè reſpectu ſenſus Literalis, afferuntur Teſtimonia Sanctorum Patrum, aliorumque Doctorum, & non raró etiam Hebræorum, dummodo ab Eccleſiæ Catholicæ Dogmatibus non diſſentiant.

## C A P. VIII.

*De Analyſi Grammatica.*

SUb qualibet Voce Ordine Alphabetico
tur Analyſis Grammatica Vocis ejuſdem
obſervatur Radix, & ſignificatio, unde Vox
de explicatur ratio Mutationis punctorum v
etiam Defectus, Incrementi, aut Permut
Conſonarum, rerumque omnium, quæ anim
videntur.

## C A P. VIII

*De Interpretatione Buxtorfii*

SUb ſingulis Vocibus Ordine Alphabetico
tur Interpretatio Buxtorfii, una cum C
dicis, ſub qua Voces ſingulæ habentur in
tiis, ita ut qui hoc noſtro Lexico uti volu
iam integras Concordantias Buxtorfii Ordine
poſitas, cum ejuſdem Interpretatione Latina
competente, nec non & modum facillimum c
Concordantias, ſi libuerit.

## C A P. X.

*De Citatione Vocum inter ſe*

QUatuor ob cauſas, quæ declarantur qu
numeris, Voces in hoc noſtro Lexico
creſceret in immenſum Opus. II. O
ne diverſorum Codicum. III. Ob Variante
Ketibh. IV. Ut Facillime inveniatur Ve
Citans correſpondet.

Digitized by Google

## Num. I.

Quoniam unaquæque Vox Ordine Alphabetico diſpoſita, ut Cap. I. interpretatur ſemper in illo Sacri Codicis Verſiculo, in quo pro prima vice reperitur, ut dictum eſt Cap. VI. Num. I. Debuerunt neceſſariò omnes voces primi Verſiculi Geneſis interpretari in eodem primo Verſiculo. Cum igitur ſub una Voce prædicti primi Verſiculi Geneſis, puta, ſub voce אֱלֹהִים *Elohim* poſuiſſem omnes diverſas Interpretationes, Annotationes, Analyſim, &c. ut Cap. VI. VII. VIII. & VIIII. demonſtratur: Si ſub aliis vocibus ejuſdem primi Verſiculi Geneſis, puta, ſub בְּרֵאשִׁית *Bereſchith*, ſub בָּרָא *Barà* &c. iterum poſuiſſem diverſas Interpretationes, Annotationes, Analyſim &c. quæ poſui ſub Voce אֱלֹהִים *Elohìm*, creviſſet in immenſum Opus, & res toties repetitæ eſſent Lectori prorſus inutiles: Quare exhibitis ſub voce אֱלֹהִים *Elohìm*, ut dixi, diverſis Interpretationibus, Annotationibus, Analyſi, &c. ſub aliis Vocibus primi Verſiculi Geneſis id tantummodo exhibetur, quod Voces illas ſpecialiter tangit, puta, Radix, Significatio, Interpretatio &c. quoad alia verò, nempe quoad diverſas Interpretationes, Annotationes &c. dicitur: *Vide* אֱלֹהִים Geneſ. 1. 1. Atque hâc Œconomicâ ratione proviſum eſt, ut unaquæque Vox Ordine Alphabetico diſpoſita habeat omnes diverſas Interpretationes, Annotationes, Analyſim, &c. dummodo Lector velit cum evolutione unius, vel alterius paginæ hujus noſtri Lexici illas inquirere; nihilque exhibetur ſuperflui, quod libri Molem, Typographiæ, & Emptionis impenſas augeret abſque ulla prorſus utilitate.

## Num. II.

Quia multæ Voces ratione quatuor literarum אהוי *Ehevì*, (quæ vocantur *quieſcentes*, eò quòd poſitæ in Voce ſine punctis Vocalibus, omnem valorem in pronunciando amittunt,

atque

atque otioſæ , ac ſi non eſſent exiſtunt, ) in
bus diverſimodè Scriptæ inveniuntur, ideſt, c
ſcentibus , & ſine ipſis ; hincque non rarò c
Tyronibus ; ut cùm , Exempli gratia , inve
( quem forte præ manibus habuerint ) aliqu
una ex literis quieſcentibus , puta אֲבִיר *Ab*
quieſcenti ו *Vau* , quæ in Lexico extare de
nempe אֲבִר *Abbàdb :* Ne quid eſſet, quod
tutem retardare poſſet ; In hoc noſtro Lex
ut habentur in Codicibus Briani Waltoni ,
der Hoogth, ( quibus utpote correctioribus
Opere concinnando, ) & poſtea eaſdem Voc
co , ſervatoque Ordine Alphabetico , prout
Codicibus , Exempli gratia : Sub Voce ה
pretatus ſum Verſiculum Judic. 15. ■. E
Vox in aliis Codicibus invenitur ſcripta cu
ו *Vau* , nempe אֲבוֹאָה *Abbòab ;* exhibui ſu
Ordine Alphabetico , etiam hanc Vocem
ſcenti ו *Vau* , in qua poſtea dico : אֲבוֹאָה
que ita feci de omnibus Vocibus variantib
do animadvertere potui . Sed quia maxim
merus novorum Codicum impreſſione aug
ideo debebit Lector hæc obſervare : Si non
pli gratia, vocem אֲבוֹר *Abbòdb* cum quieſ
rat אֲבֹר *Abbòdb* abſque quieſcenti ו *Vau*
contra , ſi non invenerit Vocem אֲבֹאָה *A*
ſcent ו *Vau* , quærat אֲבוֹאָה *Abbòab* cum
& inveniet ; & ſic de aliis quieſcentibus .
ה *He* , ( י ) *Jod ;* addendo tamen Voci ,
puncta vocalia , quæ ſunt in voce , quar
Quærit aliquis , Exempli gratia , Vocem
Litera quieſcenti ( י ) *Jod* , & invenire
eandem vocem abſque Litera quieſcenti
*Aamìn* , ſed tamen cum puncto vocali C

מ *Mem*, ut eſt in voce, quam ob oculos habet, & ſic inveniet.

## Num. III.

Voces cum Kerì, & Ketibh ſunt & ipſæ ex numero Variantium; at id habent Speciale præ cœteris, quòd uno modo ſcriptæ ſunt in Textu, & alio modo in Margine: ego eas exhibui utroque modo, ſervato ſemper Ordine Alphabetico: Verſiculum tamen Interpretatus ſum, utplurimum ſub voce, quæ habetur in Textu: puta, ſub voce וְתְשׁוּחַ *Vethaſchuah*, ad quam poſtea remitto eam, quæ eſt in Margine; nempe וְתָשֹׁחַ *Vethaſchuah*; dicendo וְתָשׁוּחַ *Vide* וְתְשֹׁחַ.

## Num. IV.

Et quia Voces, quæ in Sacro Codice ſcriptæ ſunt iiſdem Literis, ſeu Conſonis, omnes ſimul, atque Columnâ eâdem, ſervatoque Ordine Alphabetico exhibentur, attributâ ſingulis ipſarum unâ ex literis Alphabeti Latini, ut demonſtratum eſt Cap. I. Num. VII. Cum voluerit Lector invenire aliquam vocem cum una ex ſupradictis literis Alphabeti Latini ab alia Voce citatam; debebit illam quærere, cui ſignanter appoſita eſt talis Litera Alphabeti Latini, & non aliam, ut poſſit invenire integrum Verſiculum, cui Vox citans correſpondet: Exempli gratia, habet Lector hanc vocem וְאַחֲרִיתוֹ *Veabaritho* cum ſua Interpretatione Latina, nempe: *Et poſterius, noviſſimum ejus, ipſius, illius, ſuum*, ſub ipſa tamen Voce non habet Interpretationem integri Verſiculi Sacri Codicis ob rationes aſſignatas hoc eodem Cap. X. Num. I., ſed tantùm hanc Citationem, *Vide* אֹבֵד d. *Obbèdb*: ſi quærat hanc citationem אֹבֵד *Obbèdb* cum hac ſignanter Litera Alphabeti Latini, nempe d. In-

inveniet Interpretationem integri Verſiculi Sa
quo ſunt voces וְאַחֲרִיתוֹ Veabaritbò citans, &
intelligetque ad hunc Verſiculum pertinere Vo
nempe וְאַחֲרִיתוֹ Veabaritbò. Si verò poſthabit
tione אֹבַד d. quærat אֹבֵד e: Hæc vox
iiſdem tribus Conſonis Hebraicis, ac אֹבַד d.
bet diverſa puncta Vocalia, & rem diverſam
correſpondet Verſiculo, in quo erat Vox
וְאַחֲרִיתוֹ, & ſic de ſingulis.

## S C H O L I O

Voces indeclinabiles, & Nomina prop
omnes Voces, ſive Formæ Verbi הָיָה Hajah,
cis, ſicut & cœteræ; ſed tamen rarò citant
cibus: quia enim deſunt in Concordantiis, c
tui loca Sacri Codicis, in quibus pro prima
quod quidem neceſſarium erat, ut cum alii
citári, ut patet ex Cap. VI. Num. I.

## C A P. XI.

*De Verſiculis qui per modum Scholion c*

QUoniam in Verſiculorum Interpretation
VI., non fuit animus omnes, & ſing
cro Codice continentur, interpretari;
modo, quos hoc Lexicon exigere videbatur
ter eos, quos non attigi, multi ſunt, qui
poſſunt Interpretationes: iſtorum quiſque
lion citatur ſub illa voce Hebraica, cujus
culus diverſas admittere Interpretationes, u

Digitized by Google

ipſum etiam diverſimode poſſe interpretari : Exempli gratia: Jerem. 25. 38. & 46. 16. & Sophon. 3. 1. habetur hæc Vox הַיּוֹנָה *Haijonàh*, quæ derivata à Radice יָוֵן *Javèn*, ſignificat *Columbam*, unde in ſupradictis tribus locis primum interpretatus ſum cum Vulgat. : *A facie iræ Columbæ : A facie gladii Columbæ : Civitas Columba :* eam ſcilicet accipiendo tanquam Hieroglyphicum Linguæ Hebraicæ, ut ibidem demonſtratur : Poſtea derivando eandem Vocem הַיּוֹנָה *Haijonàh* à Radice יָנָה *Janàh*, interpretatus ſum : *Opprimens*, & prædictis tribus locis aliam interpretationem adjeci, nempe : *A facie iræ opprimentis : A facie gladii opprimentis : Væ Civitati opprimenti :* Sed quia eadem vox הַיּוֹנָה *Haijonàh* Jerem. cap. 50. 16. duplicem etiam admittit interpretationem, nempe : *Columba : Opprimens* : & mihi neceſſe non fuit hunc Verſiculum in hoc Lexico interpretari ; ſub voce הַיּוֹנָה *Haijonàh*, cujus cauſa poteſt Verſiculus hic cap. 50. diverſas admittere Interpretationes, dicitur per modum Scholion : *Ita etiam intelligendus eſt locus Jer. cap. 50. 16.* & ſic de ſingulis.

## C A P. XII.

*De Idiotiſmis, ſeu Proprietatibus Linguæ Hebraicæ, & Chaldaicæ.*

*Circa Nomina Subſtantiva.*

### N u m. I.

IN conſtructione Subſtantivi cum Subſtantivo, Hebraice aliquando eſt Enallage, ſeu diſcrepantia Generis : Sic Abacuc 1. 16. וּמַאֲכָלוֹ בְּרִיאָה *Et cibus ejus opima*, ideſt, *Et cibus ejus opimus eſt :* Maſculinum cum fœminino.

D Num.

## Num. II.

In conſtructione Subſtantivi cum Adjectiv
nunt Hebræi Subſtantivum cum una ex iſtis
ב *Beth*, מ *Mem*, מִן *Min*, ל *Lamed*. Sic P
בַּיַּעַר *Omnis beſtia in Sylva*; ideſt, *omn*
*ſtres*. Item ponunt Infinitum, ſive Gerundiu
Adjectivi: Sic Pſalm. 37. 1. vel 38. 1. ר
*mus ad commemorandum*, ideſt, *Pſalmus mem*
Adjectivo utuntur Adverbio: Sic Proverb. 3.
*A pavore repente*, ideſt, *à pavore repentino*

## Num. III.

Nomina Dominii, nempe אֱלֹהִים *Elohim*
*Adhon*, ponuntur in numero plurali cum ar
ri ad ſummam dignitatem, & honorem exc
ſonæ indicandum: Sic Geneſ. 2. 5. אֱלֹהִים ה
ideſt, *Dominus Deus*, pro יְהוָה אֱלֹהַּ. Sic
עֹשָׂיִךְ *Domini tui*, *Factores tui*, ideſt, *Dom*
*tuus*: De unico enim, & vero Deo loquit
Geneſ. 24. 9. תַּחַת יֶרֶךְ אַבְרָהָם אדניו *Sub*
*Dominorum ſuorum*, ideſt, *ſub femore Abrah*

## Num. IV.

Quandoque duobus Subſtantivis ſubjicitur
veniens poſteriori, cùm deberet convenire p
2. 4. קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים *Arcus fortium co*
*arcus fortium confractus*.

## Num. V.

Per Ellipſin omittitur aliquando Subſ

Digitized by Google

tantùm Adjectivo : Sic Geneſ. 8. 5. בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ *In decimo*, *in uno menſis*, ideſt, *In decimo menſe*, *in uno*, ( hoc eſt, in primo ) *die menſis*. Item, cum Adjectivum fœmininum abſolutè uſurpatur; Sic Pſalm. 12. 4. vel 13. 4. לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת *Lingua loquens magnas*, ideſt, *lingua loquens magnos ſermones*. Item omittitur Subſtantivum, cùm unum exprimitur alio ſubintellecto; Sic Job. 32. 19. הִנֵּה בִטְנִי כְּיַיִן *Ecce venter meus ſicut vinum*, ideſt, *ecce venter meus* eſt *ſicut* uter *vini*.

## Num. VI.

Idem Subſtantivum geminatum, ſed ſemel in Genitivo plurali poſitum, excellentiam in eo genere ſignificat, & obtinet vim ſuperlativi, quo carent Hebræi; ſic: *Sancta Sanctorum*, ideſt, *Sanctiſſima*. *Cantica Canticorum*, ideſt, *excellentiſſimum Canticum*. *Vanitas vanitatum*, ideſt, *res vaniſſima*: quod loquendi genus non rarò locum habet etiam in diverſis Subſtantivis: ſic Dan. 11. 17. וּבַת הַנָּשִׁים *Et filiam fœminarum*, ideſt, *Et filiam pulcherrimam*.

## Num. VII.

In Numeralibus repetitur nunc Subſtantivum, nunc Adjectivum, ſic Geneſ. 5. 15. חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה *Quinque annis*, & *ſexaginta annis*, ideſt, *Sexaginta quinque annis*. Et Num. 2. 9. מְאַת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף וְשֵׁשֶׁת־אֲלָפִים *Centum millia*, & *octoginta millia*, & *ſex millia*, ideſt, *Centum octoginta ſex millia*. Item, Subſtantivum continuò repetitum in numero ſingulari, diſtributionem denotat; aliud enim eorum eſt loco Adjectivi diſtributivi, quo Hebræi carent: ſic Num. 17. 2. וְקַח מֵאִתָּם מַטֶּה מַטֶּה *Et accipe ab eis virgam virgam*, ideſt, *Et accipe ab eis virgas ſingulas*. Item, denotat Emphaſim, certitudinem, ac vehementiorem animi affectum: ſic

Deuter. 16. 20. צדק צֶדֶק תִּרְדֹּף *Juſtitiam*,
*ris*, ideſt, *omnino ſolam juſtitiam ſectaberis*.
בַּדֶּרֶךְ בַּדֶּרֶךְ אֵלֵךְ, *Per viam, per viam ibo*, i
*communi*, & *Regiâ ibo*. Si verò Subſtantivu
majorem Orationis vehementiam indicat: ſic
אֶרֶץ אֶרֶץ אֶרֶץ *Terra, terra, terra*, ideſt,
*terrarum præſtantiſſima*, & *laudatiſſima*, ut
Si verò Subſtantivum geminetur in numero
jorem multitudinem ſignificat, vel etiam u

Geneſ. 14. 10. וְעֵמֶק הַשִּׂדִּים בֶּאֱרֹת בֶּאֱרֹת,
*dim* erat *putei putei*, *ideſt*, & *vallis Sidd*
*puteos*. Et Joel 3. 14. vel 3. 19. vel 4.
בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ, *Populi populi in Valle concis*
*populi in Valle conciſionis*.

## N u m. VIII.

In repetitione Subſtantivi, ſi interceſſeri
&, tunc diverſitas ſignificatur: ſic Pſalm.
בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ *In corde*, & *corde loquentu*
ſive duplici *corde loquantur*, *quorum unum i*
*pectore eſt*, ut exponunt Hebræi. Item, ſig
nem: Sic Joel 2. 2. עַד שְׁנֵי דּוֹר וָדוֹר *Uſ*
*nerationis*, & *generationis*, ideſt, *uſque ad*
& *plurimarum generationum*. Item, ſignificat
Sic Eſther 3. 4. בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם *In di*
*die*, & *die*, ideſt, *cum dixiſſent ipſi ad eu*
ſive *quotidie*, *continuò*, *crebriùs*.

## N u m. VIIII.

Nomen *Filius* Periphraſes, & Hebraiſ
Sic Geneſ. 18. 7. בֶּן בָּקָר *Filius bovis*, ide

Digitized by Google

Sic 1. Reg. 20. 31. בן מות *Filius mortis*, ideſt, *reus mortis*. Sic 4. Reg. 14. 14. בני התערבות *Filii Fidejuſſionum*, ideſt, *Obſides*. Sic Job. 41. 19. בן קשת *Filius arcus*, ideſt, *ſagitta*. Sic Iſa. 21. 10. בן גרני *Filius areæ meæ*, ideſt, *Frumentum areæ in ea trituratum*, *& quaſi editum*.

### N u m. X.

Nomina *Dei* אל *El*, אלהים *Elohim*, יהוה *Jehovah* adhibentur epitheti loco pro *Divinum*, quo ſummum, & excellentiſſimum, maximum, & vehementiſſimum, omniſque ſuperlativa locutio ſignificatur. Sic Geneſ. 30. 8. נפתולי אלהים *Luctationibus Dei*, ſeu *divinis*, hoc eſt *Luctationibus vehementiſſimis*, *& graviſſimis*. Sic Pſalm. 79. 11. vel 80. 11. וענפיה ארזי אל, *Et palmites ejus Cedri Dei*, ideſt, *& palmites ejus Cedri maximæ*, *& proceriſſimæ*. Sic 1. Reg. 16. 12. תרדמת יהוה *Sopor Domini*, ideſt, *ſopor graviſſimus*.

### N u m. XI.

Rectio duorum Synonymorum Auxeſin, & evidentiam denotat: ſic Pſalm. 39. 3. vel 40. 3. מטיט היון *E luto cœni*, ideſt, *è luto cœnoſo*, *& omnibus generibus luti mixto*, ut Kimchi explicat. Sic Pſalm. 15. 5. vel 16. 5. יהוה מנת חלקי *Dominus pars partis meæ* ideſt, *Dominus omnimoda pars mea*.

### N u m. XII.

Subſtantiva regunt Verbum Infinitum tanquam Nomen Genitivi Caſus: ſic Geneſ. 2. 4. ביום עשות *In die facere*, vel *faciendi*, quaſi dicat, *In die factionis*, ideſt, *In die, qua fecit*. Sic Ruth. 1. 1. בימי שפוט השפטים *In diebus judicare Judices*, quaſi dicat, *In diebus, quibus judicabant Judices*.

 Circa

Digitized by Google

### N u m. XIII.

Adjectivum Singulare junctum Subſtantiv
butionem, ſive partitionem denotat: ſic Pſa
vel 119. 137. וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ *Et rectum judici*
*rectum* eſt *unumquodque judiciorum suorum*,
ſunt *judicia tua*.

### N u m. XIV.

Adjectivis Numeralibus Singularis nume
rumque Subſtantiva pluralia: ſic Geneſ. 5. 6.
*que annos*. Et contra, Numeralibus pluralibus
ſtantiva ſingularia. Sic Geneſ. 31. 38. שָׁנָה
*annum*, ideſt, *viginti annos*. Numeralibus
numero conjunctis, Subſtantivum convenit cum
lari: ſic Exod. 7. 8. בֶּן שְׁלֹשׁ־וּשְׁמֹנִים שָׁנָה
*octoginta annorum*.

### N u m. XV.

Per Ellipſin omittitur aliquando Adje
tantùm Subſtantivo: Sic Proverb. 18. 22. טוֹב
*Invenit uxorem*, *invenit bonum*, ideſt, *qui inv*
nam, *invenit bonum*. Item, omittitur aliqua
diſtributivum: ſic Judic. 12. 7. בְּעָרֵי גִלְעָד
*eſt in Civitatibus Ghilhàdh*, ideſt, *& ſepult*
*Civitatibus* vel *in aliqua Civitatum Ghilhàdh*.

### N u m. XVI.

Adjectivum in numero plurali continuò

Digitized by Google

butionem denotat : ſic Geneſ. 7. 9. שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל־נֹחַ, *duo, duo ingreſſa ſunt ad Noah*, ideſt, *bina ingreſſa ſunt ad Noe*,

## N u m. XVII.

Adjectivum autem in Numero Singulari continuò repetitum, Superlativum denotat : Sic 1. Reg. 2. 3. אַל תְּדַבְּרוּ גְבֹהָה גְבֹהָה *Non loquemini elatam* (rem) *elatam* (rem), ideſt, *ne loquamini admodum elatè*, ſive, *ſuperbiſſimè*.

## N u m. XVIII.

Ponunt etiam Hebræi Numerum Cardinalem pro Ordinali : Sic Geneſ. 1. 5. וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד *Factumque eſt Veſpere, factumque eſt mane dies unus*, ideſt, *factumque eſt Veſpere, & mane dies primus*. Item, ponunt Numerum plenum, & rotundum, neglecto numero minori, qui aliquantùm excreſcit, vel deficit: Sic Num. 11. 16. vocantur שִׁבְעִים אִישׁ *Septuaginta viri*, vel *Seniores*. Et alibi, *Septuaginta Interpretes*, cum fuerint utrique Septuaginta duo.

## N u m. XVIIII.

Adjectivum Superlative ſumptum regit Ablativum cum præpoſitione ב *Beth* : Sic Jerem. 49. 15. קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי בָּאָדָם *Parvum in gentibus*, vel *inter gentes poſui te, & contemptum in homine*, ideſt, *minimum gentium diſponam te, & contemptiſſimum hominum*.

## N u m. XX.

Quia carent Hebræi Comparativo, & Superlativo; pro his gradibus utuntur Poſitivo : Sic Pſalm. 36. 16. vel 37. 16.

16. טוב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים . *Be*
*juſto, ſuper divitias improborum multorum.* Ideſt,
*dicum juſto ſuper divitias improborum multas*
per Comparationem volunt unum alteri præfe
præferunt, affirmant, alterum negant; Exemp
6. 6. כִּי חֶסֶד חָפַצְתִּי וְלֹא־זָבַח *Quia miſericord*
*non Sacrificium*, ideſt, *quia miſericordiam m*
*cium*. Præterea in Comparationibus fre quente
particula comparationis, vel ſimilitudinis:
24. צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם *Favus mellis dicta j*
ut eſt *favus mellis*, ita ſunt *dicta jucunda*.

*Circa Pronomina.*

## N u m. XX I.

Pronominis Demonſtrativi repetitio diſt
cat: Sic Iſa. 6. 3. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה *Et clama*
ideſt, *& clamavit alter ad alterum*. Sic Nu
מִזֶּה וְגָדֵר מִזֶּה *Maceria ex hoc, & materia ex*
*ceria* erat *ex hoc* loco, *& maceria ex illo* loco
*ria erat hinc, atque illinc*. Eleganter etiam
men Demonſtrativum pro Adverbio temporis
phaſim denotat: Sic Num. 22. 28. שָׁלֹשׁ רְגָלִים
*Quod percuſſiſti me iſtis tribus vicibus*, ideſt,
*me jam tribus vicibus*. Aliquando per Ellipſin
nomen relativum אֲשֶׁר *Aſcher*: Sic Iſa. 42
לָעָם עָלֶיהָ *Dans animam populo ſuper eam*,
*Qui ſuper eam*, ideſt, *qui eſt*, vel *vivit*, vel
Pleonaſticè, & eleganter ponitur Pronomen
Sic Amos 2. 13. הָעֲגָלָה הַמְלֵאָה לָהּ עָמִיר
*ſibi manipulo*, vel *manipulis*. Cum pronomine
naſmus eſt ferè perpetuus, quando Relativum
obliquo: Sic Geneſ. 1. 11. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ *Q*

*eo*, ideſt, *in quo ſit ſemen ſuum*. Pronomen demonſtrativum per Enallagen ponitur etiam pro Relativo אֲשֶׁר Sic Pſalm. 103. 8. vel 104. 8. אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם, *Ad locum hunc fundaſti eis*, ideſt; *ad locum quem fundaſti eis*.

### *Circa Verba*.

## Num. XXII.

Verbo Singulari Nomen plurale adjunctum Diſtributionem, ſeu Partitionem denotat: Sic Job 17. 7. שְׁאַל־נָא בְהֵמוֹת וְתֹרֶךָּ. *Interroga, quæſo, jumenta, & docebit te*, ideſt, *interroga, quæſo, quodque jumentorum, & docebit te*. Sic etiam verbo plurali Nomen ſingulare adjunctum: ut Pſalm. 118. 103. vel 119. 103. מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ *Quàm dulcia palato meo dictum tuum*, ideſt, *quàm dulcia* ſunt *palato meo ſingula dicta tua*, vel *ſingula eloquia tua*.

## Num. XXIII.

Verba tertiæ perſonæ ſæpiſſime uſurpantur indefinitè, & quaſi imperſonaliter: Sic Geneſ. 16. 14. עַל־כֵּן קָרָא לַבְּאֵר *Idcircò vocavit puteo*, ideſt, *idcirco* (quiſque) *vocavit puteum*, ſive *idcirco vocatus eſt puteus*, hoc eſt, *idcirco vocabitur puteus*.

## Num. XXIV.

Per Ellipſin Verbi Subſtantivi eleganter uſurpantur Pronomina ſeparata: Sic Geneſ. 42. 11. כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נָחְנוּ כֵּנִים אֲנַחְנוּ, *Omnes nos filii viri unius nos, probi nos*, ideſt, *Omnes nos filii viri unius ſumus, probi ſumus*.

Num.

## N u m. XXV.

Per Enallagen Verbum, & Nomen diſc
Sic Geneſ. 24. 14. ponitur Verbum maſculin
fœmininum וְהָיָה הַנַּעֲרָה *Et erit puella*. Per
ponitur una perſona pro alia: Sic Iſa. 1. 29.
אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם. *Nam pudeſient à Lucis*, *quos*
כִּי תֵבֹשׁוּ *Nam pudeſcetis propter Lucos*, *quos*
eſt Enallage, ſeu diſcrepantia generis, & pe
cùm ſecunda pluralis maſculina ponitur loco
mininæ: Sic Jerem. 49. 11. תִיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ
*tuæ in me confidetis*, pro תִּבְטַחְנָה *Confident*
*duæ tuæ in me confidens*.

## N u m. XXVI.

Quodvis Verbum regit Ablativum cum
*Beth* ſignificante Cauſam, Inſtrumentum, a
nis: Sic Geneſ. 48. 22. חְתִּי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי
*cepi cum gladio meo*, & *cum arcu meo*. Sic et
candi, Æſtimandi, & quæcumque pretium re
Ablativum pretii cum præpoſitione ב *Beth*: S
אֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף *Cibum emetis ab eis*
*cunia*. Aliquando pro præpoſitione ב *Beth*
*medb*, ut 1. Reg. 2. 36. לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף *Pro n*
ſive *argenteo*.

## N u m. XXVII.

Verbum Subſtantivum communiter habet
ſe Nominativum, ut apud Latinos: Sic Gen
הָיָה עָרוּם *Et Serpens fuit callidus*, ideſt, &
*lidior*. Aliquando verò alter Nominativus a
convertitur in Accuſativum, vel Ablativum

Digitized by Google

ב Beth *In*, *inter*: Sic Judic. 11. 35. וְאַתְּ הָיִית בְּעֹכְרָי, *Et tu fuiſti in turbatoribus meis*, ideſt, *& tu fuiſti perturbans me*, ſive *turbator meus*.

## Num. XXVIII.

Verba Paſſiva communiter regunt Ablativum cum præpoſitione *A*, *ab* &c. ut apud Latinos: Sic Levit. 26. 43. וְהָאָרֶץ תֵּעָזֵב מֵהֶם *Et terra relinquetur ab eis*: ſed quandoque pro Ablativo regunt Dativum: Sic Geneſ. 31. 15. נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ *Extraneæ reputatæ ſumus ipſi*, ideſt, *ab ipſo*.

## Num. XXVIIII.

Cùm duo Verba ſeſe mutuò regunt, alterum ſemper Modi Infinitivi eſt, ut Iſa. 28. 12. וְלֹא אָבוּא שְׁמוֹעַ *Et non voluerunt audire*. Aliquando verò alterum eorum eleganter per Adverbium explicatur: Sic Pſalm. 32. 3. vel 33. 3. הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה *Benefacite pulſare cum clangore*, ideſt, *benè*, ſive *optimè pulſate cum clangore*. Interdum etiam per Ellipſin omittitur verbum Infinitum: Sic Iſa. 1. 13. לֹא אוּכַל אָוֶן *Non poſſum iniquitatem*, ſubintellige נְשׂוֹא *Ferre*. Ideſt, *Non poſſum ferre iniquitatem*.

## Num. XXX.

Verbum finitum quodvis regit ſuum Infinitum ad majorem certitudinem, evidentiam, Emphaſim, & exagerationem exprimendam, atque hoc modo Infinitum ſæpius præcedit: Sic Geneſ. 2. 17. מוֹת תָּמוּת *Moriendo morièris*. Sic Lament. Jer. 1. 2. בָּכוֹ תִבְכֶּה *Plorando ploravit*, ideſt, *Vehementer*, *& amarè ploravit*. Similem Auxeſin ſignificat negatio contrariæ rei,

rei , quando affirmationi ſubnectitur : Sic La
הָרַם וְלֹא חָמַל *Deſtruxit , & non pepercit*, ide
*totaliter deſtruxit* . Cum verò Infinitum ſequ
nuatio , & frequentatio indicatur : Sic אֶתְכֶם
*benedixit benedicendo vobis* , ideſt , *& inceſſ*
*intermiſſione benedixit vobis* . Aliquando parti
cedit : Sic Geneſ. 46. 4. אַעַלְךָ גַם־עָלֹה *Aſ*
*etiam aſcendendo* .

N u m. XXXI.

Per Enallagen Hebræi tempus pro tem
Verbum Infinitum pro Præterito : Sic Ez
רָצוֹא וָשׁוֹב , *Et animalia currere , & redire*
*Cucurrerunt , & redierunt* , ideſt , *Et anima*
*redibant* . Ponitur etiam pro Participio ,
וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר *Et aquæ fuerunt eun*
pro הוֹלְכִים וְחֹסְרִים *Euntes , & deficientes* ,
*erant euntes , & deficientes* , ſcilicet , *pergeb*
nunt etiam pro Imperativo, ut Exod. 20. 8. ת
*Recordari diei Haſchſchabbâth* , pro זְכוֹר *Rec*
*cordare diei Sabbathi* . Ponunt etiam pro fu
11. 7. וְאֶתְכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ *Et vos educere*
pro אוֹצִיא *Educam* , ideſt , *& vos educam de*
nunt etiam pro Nomine : Sic Pſalm. 100
עֲשֹׂה סֵטִים שָׂנֵאתִי *Facere declinantium odi* ,
*Factum* , ſive *opus declinantium* , ideſt , *opus*

N u m. XXXII.

Gerundium ponitur cum Nominativo ,
quod habeat vicem ſuppoſiti, loco Verbi fin

Digitized by Google

tivo: Sic Pſalm. 125. 1. vel 126. 1. בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת *In convertendo Dominus captivitatem*, ideſt, *cum converteret*; vel *quando convertit Dominus captivitatem*. Similiter Pſalm. 141. 4. vel 142. 4. בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי *In deficiendo en me ſpiritum meum*, ideſt, *cum deficeret en me ſpiritus meus*.

## Num. XXXIII.

Verba accipiuntur Hebraice non ſemper in actu perfecto, ſed ſæpe in actu continuato, vel tantùm inchoato: Sic Hebræi dicuntur egreſſi ex Ægypto *veſpere*, Deuter. 16. 6. תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעֶרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם *Sacrificabis Happèſab in veſpere juxta venire Solem* ad occaſum *ſtatuto tempore, egredi te de Ægypto*, ideſt, *immolabis Phaſe veſpere ad Solis* occaſum *ſtatuto tempore, quando egreſſus es ex de Ægypto*. Alibi *Noctu* Exod. 12. 42. לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם *Nox cuſtodiarum ipſa Domino ad educendum eos de terra Ægypti*, ideſt, *Nox obſervabilis eſt Domino, quando eduxit eos de terra Ægypti*. Alibi, *Mane*, Num. 23. 3. Idque quia *Veſpere* immolarunt, & comederunt agnum, quod fuit initium egreſſus: *Noctu* cæſis Ægyptiorum Primogenitis acceperunt à Pharaone veniam, imo mandatum exeundi, & itineri ſe accinxerunt. *Manè* reipſa, & perfectè egreſſi ſunt. Non rarò inchoationem actus ponunt pro ipſo actu: Sic Cant. 1. 7. vel 1. 6. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה *Ad quid ero quaſi declinans*, ideſt, *quare ero quaſi declinans*; Vel, ut Vulg. *Ne vagari incipiam*, ideſt, *ne divager*.

## Num. XXXIV.

Præterea Verbis non actum, ſed agendi debitum, & officium Hebræi deſignant: Sic Prophetæ paſſim dicunt ſub Chriſto abolenda omnia peccata; Juſtitiam, pacem, ſanctitatem, omnem-

Digitized by Google

innemque virtutem toto Orbe geminatam Chriſtus, quantum eſt ex parte ſua, ita ſe tidie, dans nobis gratiam ſuam potentem ſi velimus.

N U M. XXXV.

Verba realia non rarò accipiunt pr verbalibus: Sic Jer. 1. 10. עַל־הַגּוֹיִם ים וְלִנְתוֹץ וּלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ *Conſtitui te die hac*, ſive *hodie ſuper gent ut evellas, & deſtruas, & diſperdas, & ces, & plantes*. Ideſt, *ut prædices has gen deſtruendas eſſe: illas verò ædificandas, &*

N U M. XXXVI.

Vice verſa, Verba mentalia, vel voc realibus: Sic Jerem. 4. 12. מִשְׁפָּטִים אוֹתָם *dicia cum eis*, ideſt, *infligam eis juſtas pa*

N U M. XXXVII.

Verba Neutra non rarò Active expon ba Activa per duplicem actionem more co cæ Hiphil: Sic Pſalm. 51. 7. vel 52. 7. *evellet te ex tentorio* ſive juxta Interpretat. *te de Tabernaculo tuo*, ideſt, *Emigrare f culo tuo*: Sic Oſee. 8. 4. הֵם הִמְלִיכוּ *Ipſ* ſive, *ipſi Regem ſibi conſtituerunt*, & jux vulgat. *Ipſi regnaverunt*, ideſt, *ipſi Reger* Sic Jonæ 3. 7. וַיַּזְעֵק, *Et clamavit* juxt vulgat. Ideſt, *Et clamare fecit*; ( nempe

Digitized by Google

### *Circa Adverbia.*

#### N u m. XXXVIII.

Adverbii continuâ repetitione Superlativa locutio denotatur: Sic 4. Reg. 10. 4. וַיִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד *Et timuerunt valde, valde*, ideſt, *& timuerunt vehementiſſimè*. Pleonaſtice huic voci quandoque præponitur ב *Beth* cum ſingulari elegantia: Sic Exod. 1. 17. וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד *Et roborati ſunt in valde valde*, ideſt, *& roborati ſunt copioſiſſimè*, ſive *quamplurimum*.

### *Circa Præpoſitiones.*

#### N u m. XXXXIIII.

Una, eademque Præpoſitio diverſas in diverſis Sacræ Scripturæ Locis admittit Interpretationes, puta, *Status; Motus; Comparationis*, &c. ut diximus Cap. V. Num. V. ubi *De voce cum præfixis*.

### *Circa Conjunctiones.*

#### N u m. XL.

In more poſitum eſt Hebræis, & Chaldæis libros ſuos ordiri à particulis, quæ ad alia, quæ non extant, referuntur; puta, à particulis: *Ab*, *Et*, *Igitur*, *Autem*, *Ergo*, &c. ut habetur initio Levit. Numer. Joſue: Ita etiam 2. 3. 4. Reg. 2. Paralip. 2. Eſdr. &c. idque quia Scriptores iſti animo contemplabantur rem præteritam, ad quam illud, quod ſcribebant, per iſtiuſmodi particulas volebant referri; ſive res illa ſcripta jam eſſet in alio volumine, quod non ex-

Digitized by Google

extat, ſive mente tantummodo fuerit comp

NUM. XLI.

Particula אִם *Si* præter ſignificationes,
munes cum Latinis, ſumitur etiam ab Heb
que cùm juramentum præceſſerit: Sic 3. R
עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל
וּמָטָר *Vivit Dominus Deus Iſraël, in cujus*
*erit annis bis ros, aut pluvia*. Ideſt, *v*
*Iſrael*, ſive, *Juro per Dominum Deum Iſr*
*ſpectu ſto, quod non erit annis bis ros, aut*
rò Oratio fuerit negans, particula אִם *Si* v
firmantem: Sic Iſa. 14. 24. לֵאמֹר אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי כֵּן הָיָתָה
*ſi non ut putavi, ita erit*, ideſt, *Juravit Dominus E*
*dicendo, quod ut ipſe putavit, ita erit*. I
ramentis imprecatoriis: Sic Iſa. 5. 9. לְשַׁמָּה
יִהְיוּ, *Si non domus multæ in deſolationem c*
*domus multæ in deſolationem erunt*. Similite
munt Hebræi per formulam, *Levare manu*
22. הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל יְהוָה אֵל עֶלְיוֹן *Levavi*
*Dominum Deum Altiſſimum*, ideſt, *Juravi p*
*Altiſſimum*.

*Circa Varia*.

NUM. XLII.

Propter exiguum numerum Radicum
Linguæ Sanctæ, quæ non ſunt, niſi 102
Nomina, & Verba derivantur, frequenter

Digitized by Google

demque Nomine, vel Verbo, vel etiam ſententiâ, res diverſas ſignificant, unde natæ ſunt diverſæ Interpretationes, de quibus egimus Cap. V. Num. II. III., & IV.

### NUM. XLIII.

Quia una, eademque Perſona multoties plura nomina habebat, inde factum eſt, quod unus, idemque nunc uno, nunc alio nomine vocatur in Scripturis: Sic Gen. 26. 34. Uxor Eſau dicitur אֶת־יְהוּדִית בַּת־בְּאֵרִי הַחִתִּי *Judith Filiam Beeri Ethæi*. Et poſtea Geneſ. 36. 2. dicitur אֶת־עָדָה בַּת־אֵילוֹן הַחִתִּי *Ada filiam Elòn Ethæi*.

### NUM. XLIV.

Decem Tribus Iſrael, quando diſtinctæ erant ab aliis duabus tempore Roboam, & ſub diverſo Rege uſque ad Captivitatem Babylonicam, ſæpe à Prophetis vocantur *Ephraim*, ſæpe *Joſeph*, quia ex Ephraim filio Joſeph ortus eſt Jeroboam, qui primus Schiſma fecit, & decem Tribus à domo David abduxit, ſibique aſcivit juxta prophetiam Ahiæ 3. Reg. 11. 29. Vocantur etiam *Samaria*, quia in Samaria, & in Tribu Ephraim erat ſedes Regum Iſrael. Itidem vocantur *Iſrael*, vel *Jacob*, quia erant major pars filiorum. Duæ verò reliquæ Tribus vocantur *Regnum Juda: Domus David: Jeruſalem*, vel *Sion*. Sed poſt captivitatem Babylonicam, *Iſrael*, & *Juda* pro eodem populo accipiuntur, ſcilicet, pro *Judæis è Babylone reductis in Judæam*, qui majori ex parte erant de *Tribu Juda*, & ſi qui alii ex aliis Tribubus hinc inde eòdem reverſi ſunt, junxerunt ſe Tribui Juda, unde omnes indiſcriminatim nunc *Iſraelitæ*, nunc *Judæi* vocabantur.

## Num. XLV.

Quando Scriptura nominat *Orientem*
*Meridiem*, vel *Aquilonem*, intelligenda
Civitatis *Jeruſalem*, vel *Terræ Sanctæ*,
medio quaſi Orbis habitati: quia Codicis
runt omnes Judæi, & ad Judæos ſcribeb
11. prædicit *Reges Auſtri* conflicturos c
*nis*, ideſt, *Reges Ægypti* cum *Regibus*
*lomæos* cum *Antiochis*: Sic *Aſſirii*,
*Aquilonares* reſpectu ſcilicet *Judææ*. Sic
מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה *Ab Aquilone pandetu*
*E Babylone pandetur omne malum*. Occi
pe vocatur *Mare*, eò quòd *Mare Medi*
leſtinam attingit, Judææ ſit majori ex
Quia verò idem *Mediterraneum* ex part
*Auſtrum*, ideo *Mare* accipitur etiam in
*li Plaga*: Sic Pſalm. 106. 3. vel 10
מִצָּפוֹן וּמִיָּם *A Solis Ortu*, *&* *Occaſu*;
*ri*, ideſt, *Auſtro*. Præterea *Meridies* vo
*trio*, *Siniſtra*, eò quòd convertenti ſ
ſit partium illarum ſitus.

## Num. XLV

Voces, *Non amplius*; *Non ultra*
*Generatio*; *Generationes*, ſæpe non ſig
nitatem, ſeu durationem interminabi
nam durationem, & quaſi humanam
gum tempus, cujus finis ab homine
tur: Sic Ezech. 26. 14. dicitur de T
*ædificaberis ultra*, ideſt, *ad longum*
dificata eſt, & priſtinam gloriam reſ
dro Magno rurſum vaſtata eſt. Sic

Digitized by Google

de Levitis, & Arca וּלְשָׁרְתוֹ עַד־עוֹלָם *Et ad miniſtrandum ſibi uſque in æternum*, cum tamen nec Levitæ, nec Arca amplius extent. Aliquando addunt ſententiæ tantum Epitaſin, quæ rem valde exageret: Sic 2. Reg. 3. 28. נָקִי אָנֹכִי *Mundus ego*, ſive, *Mundus ſum* in ſempiternum, ideſt, toto Cœlo abſum à cœde tam impia, tam perfida.

## Num. XLVII.

Una pars hominis phyſica, puta, *Caro*, vel *Anima*, vel *Sanguis* ſæpe pro toto homine ponitur; Sic etiam *Caput* pro homine: ut Geneſ. 40. 19. יִשָּׂא אֶת־רֹאשְׁךָ Auferet Pharao *caput suum*, ideſt, *se*; neque enim præciſum eſt illi *caput*, ſed ut mox ſubditur; *ſuſpenſus eſt in Cruce:* Etiam una pars Logica, ut *Genus* pro *Specie:* Verbi gratia, *Tempus* pro *Anno:* Sic Dan. 7. 25. עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִדָּן *Tempus*, & *Tempora*, & *dimidium Temporis* pro *Tribus Annis*, & *medio*. Vel contra *Species* pro *Genere:* Sic Iſa. 1. 15. *Sanguis*, ſeu *homicidium* pro *quovis peccato*. *Peſtis*, & *gladius*, pro *quavis clade*. *Juſtitia*, & *miſericordia* pro *quavis virtute*, ut Pſalm. 111. 9. vel 112. 9. Etiam *Materia* pro re ex ea confecta: Sic 2. Reg. 6. 5. מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי יְהוָה בְּכֹל עֲצֵי בְרוֹשִׁים *Ludentes ad facies Domini in omnibus lignis Abietum*, ideſt, *ludentes coram Domino in omnibus lignis abietum*, vel ut Vulgat. *Ludere in omnibus lignis fabrefactis*, ſive *abietum*, pro *Ludere* omnibus inſtrumentis muſicis. Etiam pars una pro altera, ut *Anima* pro *Cadavere:* Sic Num. 9. 6. טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם *Immundi ſuper anima hominis*, ideſt, *propter Cadaver*.

## Num. XLVIII.

Nomen Figuræ tribuitur rei figuratæ, & nomina Parentum patronymicè ſumuntur pro Filiis, & Poſteris: Sic *Chri-*

*ſtus* vocatur *David:* Ezech. 34. 23.
אחר ורעה אתהן את עבדי דויד *Et ſu*
*rem unum*, *& paſcet eas*, *Servum mei*
Vulgat. *Et ſuſcitabo ſuper eas paſtorem*
*Servum meum David*. Simili modo, c
imitatur, illi tribuitur tanquam propri
men illius, quem imitatur: Exempli
vocantur *Sodomitæ*, *Gomorrhæi*. Iſa.
דם האזינו תורת אלהינו עם עמרה
*Domini Principes Sodomorum*, *percipit*
*ſtri Populus Gomorrhæ*. Et Ezech.
*rhæi:* dicitur enim ibi: אביכן אמרי
*rhæus*.

N u m. XI

Urbes, quaſi Mulieres eſſent, a
tur *Filiæ*. Cùm verò eas notare vol
tur *Meretrices:* Quandoque vocantu
19. 21. בתולת בת ציון *Virgo filia*
vel *Filias* alicujus vocant, quod e
paritur: Sic Lament. Jer. 3. 13. *Sa*
*træ;* vel ut eſt in Hebræo אשפתו
Sic Iſa. 21. 10. *Frumenti grana ex*
Vel ut eſt in Hebræo שתי ובן גרני
*lius area mea*. Iſa. 23. 10. *Inſul*
*Maris*, Hebraice בת תרשיש *Filia*
Sic Rabbini *Acetum* vocant: יין

N u m.

Sæpè Potentiam, vel Actun
nunt: Sic *Timorem* pro re, q

Digitized by Google

42. וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי *Et timor Iſaac affuiſſet mihi*. Sic *Spem* pro *re ſperata*, ut Proverb. 12. 13. תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב *Spes, quæ differtur, affligit animam*. Sic *Auditum* pro *re audita*: Sic Iſa. 53. 1. מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ *Quis credidit auditui noſtro?*

## Num. LI.

Sæpe loquuntur Scripturæ de Deo humano more, cùm ei tribuunt humanam formam, *os*, *oculos*, *manus*, *pedes* &c. Item, animi paſſiones, ſcilicet, *amorem*, *gaudium*, *emulationem*, *iram*, *indignationem*, & alia iſtiuſmodi, ut humano captui ſe accomodent, cùm Deus ſit purus Spiritus, omniſque prorſus paſſionis expers.

## Num. LII.

Frequenter utuntur Hebræi Hieroglyphicis, Symbolis, & Ænigmatibus: Sic Jerem. cap. 25. 38. מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה *A facie iræ Columbæ*: Et cap. 46. 16. מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה *A facie gladii Columbæ*; cùm tamen per *Iram*, & *gladium Columbæ* intelligunt iram, & gladium Chaldæorum, in quorum labaro erat Columba argentea pennis inauratis, Semiramidem repræſentans. Sic Dan. 4. per Ænigma *arboris* deſcribitur Imperium Nabuchodonoſoris. Cap. 7. Per *quatuor beſtias* repræſentantur quatuor Monarchiæ. Cap. 8. Per *hircum*, & *arietem* repræſentantur Alexander Magnus, & Darius, & alia iſtiuſmodi.

## Num. LIII.

Aliquando per *μίμησιν*, ſeu *imitationem* alludit Scriptura ad Fabulas Poëtarum: Sic Job 21. 33. citat *Glareas cocyti*:

Iſa. 34. 14. citat *Onocentauros*, & alia iſtiuſmodi ; non quod fabulas approbent Prophetæ, ſed ut modo loquendi vulgi ſeſe accomodent . Qui plura deſiderat , conſulat Theſaur. Buxtorf. & Prologomen. Briani Waltoni , quos in hac collectione Authores habui .

## C A P. XIII.

*De Figuris , quæ præcipuè in hoc Lexico obſervantur .*

### I.

ANaphora , Grecè Ἀναφορά , Relatio : Figura , quæ fit cùm unum ad aliud refertur , eſtque ejuſdem partis Orationis per diverſa membra repetitio . *Vide* בְּנֵרִיבִים

### II.

Anaſtrophe , Græcè Ἀναστροφή , Inverſio , præpoſtera rerum , ſeu verborum collocatio . Figura , ſeu converſio retrorſum , vel in contrariam partem reciprocatio . Item, reverſio, reditus; fitque cùm ſententiam promimus ordine converſo. *Vide* יֵשׁ a.

### III.

Antimeria, Græcè Ἀντιμερεία, Figura, quæ fit, cùm pars pro parte ponitur . *Vide* הָאֶחָד a.

### IV.

Antiphraſis , Græcè Ἀντίφρασις , Sermo per contrarium intelligendus, ſeu Figura, quæ fit quoties verba ſonant diverſum ab eo, quod intelligimus . *Vide* בָּרַךְ b .

V.

Digitized by Google

## V.

Antiproſopon, Græcè Ἀντιπρόσωπον, Oppoſitam, ſeu obverſam faciem referens; Eſt Figura, quæ fit potiſſimum; quando pro homine ingrato perſona gratiſſima ponitur. *Vide* הִשְׁמוּ.

## VI.

Antiptoſis, Græcè Ἀντίπτωσις, Figura, quæ fit cùm Caſus pro Caſu ponitur. *Vide* יֵשְׁנוּ.

## VII.

Apocope, Græcè Ἀποκοπή, Amputatio; Figura, quæ fit cùm ultima litera, vel ſyllaba tollitur.

## VIII.

Aphæreſis, Græcè Ἀφαίρεσις. Abſciſſio, Figura, quæ à principio dictionis literam, vel ſyllabam aufert.

## VIII.

Apoſtrophe, Græcè Ἀποστροφή. Averſio, converſio; Figura, quæ fit quoties ad diverſas perſonas verba convertimus.

## X.

Auxeſis, Græcè Αὔξησις. Augmentum, incrementum; Eſt figura, quæ aliquando quædam nomina per membra ſingula rerum argumenta congeminat. *Vide* וּדְבָרִים a.



XI.

Digitized by Google

## XI.

Catachreſis, Græcè Κατάχρησις. Abuſio, Figura, quâ nomen ſimile rebus tribuitur, quibus nomen illud non convenit, ſive quoties aliena rerum nomina, non habentibus, tribuuntur. *Vide* אֲנַרֶץ.

## XII.

Characteriſmos, Græcè Χαρακτηρισμός. Figura, quâ vita alicujus deſcribitur, ſive quæ rem, aut perſonam cum præſentem, tum abſentem ſpiritualibus oculis ſubminiſtrat. *Vide* בְּרכוּת s.

## XIII.

Climax, Græcè Κλίμαξ. Scala, gradatio: Figura, quæ ſit quoties ab una re ad aliam, poſitis quaſi gradibus, gradatim aſcendimus. *Vide* בְּדָמִים.

## XIV.

Craſis, Græcè Κρᾶσις. Mixtio, mixtura, commixtio. Figura, ſeu duarum vocalium, vel vocalis, & Diphthongi, vel duarum Diphthongorum in unam ſyllabam coitio, unum efficiens ſonum ex ambabus mixtum, mutatione duarum literarum in unam tertiam factâ. *Vide* לֵאמֹר f.

## XV.

Diaphoreſis, Græcè Διαφόρησις. Differentia. Figura, per quam ſit potiſſimum perſonarum differentia, ut inter juſtum, & injuſtum. *Vide* יִנָּתֵן.

XVI.

## XVI.

Diatypoſis, Græcè Διατύπωσις. Delineatio, diſpoſitio; expreſſio, formatio, informatio. Figura ubi rebus, perſonis, vel ſubjectis, & formæ ipſæ, & habitus exprimuntur. *Vide* כְּכַעַס.

## XVII.

Ænigma, Græcè Αἴνιγμα. Obſcura allegoria, vel quæſtio obſcura. Figura, quâ res difficilè intelligitur, niſi aperiatur. *Vide* הַחִידָה.

## XVIII.

Ætiologia, Græcè Αἰτιολογία. Cauſæ redditio. Figura, quæ fit quoties præmiſſæ rei decora ſubjungitur ratio. *Vide* וִיגַל.

## XVIIII.

Ellipſis, Græcè Ἔλλειψις. Deficientia, defectus. Figura, quæ fit cùm aliqua vox deeſt Orationi. *Vide* אַרְיוֹ.

## XX.

Emphâſis, Græcè Ἔμφασις. Significatio, expreſſio. Figura, quæ fit cùm plus intelligendum relinquitur, quàm exprimitur; Eſt etiam Emphaſis in una tantùm voce, quæ ſignificantior ſit, & gravior cœteris, ſeu quæ plus quàm dicit, vel etiam id, quod non dicit, ſignificat. *Vide* וּפִשְׁעִי.

## XXI.

Enallage, Geæcè Ἐναλλαγή. Permutatio, Figura, quæ fit

Digitized by Google

fit cùm pars pro parte ponitur, vel accidentia partium permutantur. *Vide* אַחַר. b.

XXII.

Endiadys, Græcè Ἐνδιαδύς. Unum per duo. Figura, quæ fit cùm unum in duo dividimus. *Vide* כִּרְקִיעַ.

XXIII.

Energia, Græcè Ἐνέργεια. Evidentia, repræſentatio, illuſtratio. Figura quâ res ita deſcribitur, ut cerni videatur. *Vide* וְאֶקְשְׁתוֹ.

XXIV.

Epanalepſis, Græcè Ἐπανάληψις. Repetitio dictionis, ſive ſententiæ. Figura, quæ fit cùm repetitione dictionis, ſive ſententiæ poſt aliqua interjecta. *Vide* דמי.

XXV.

Epanodos, Græcè Ἐπάνοδος. Reditus, regreſſio. Figura, quæ fit cùm reditur ad eandem vocem, vel rem, ſive cùm fit repetitio rerum, quæ junctim dictæ ſunt. *Vide* תָּסֹב.

XXVI.

Epentheſis, Græcè Ἐπένθεσις. Impoſitio, appoſitio. Figura, quæ fit quoties in medio vocis apponitur Syllaba, vel Litera. *Vide* כֻּלְהֶם.

XXVII.

Digitized by Google

## XXVII.

Epexegeſis, Græcè Ἐπεξήγησις. Appoſitio, probatio. Figura, quæ fit quoties uni cauſæ duas probationes apponimus. *Vide* יִשָּׁבַע.

## XXVIII.

Ephegeſis, Græcè Ἐφήγησις. Expoſitio. Figura, quæ fit quoties quæ prius dicta ſunt, exponuntur. *Vide* גזל c.

## XXVIIII.

Epicherema, Græcè Ἐπιχείρημα. Argumentum, conatus, aggreſſio, ratio, approbatio. Figura, quæ fit quoties rem, de qua agimus, per exemplum probare contendimus. *Vide* אוֹדִי.

## XXX.

Epidiorthoſis, Græcè Ἐπιδιόρθωσις. Correctio, Figura quæ repræſentat ſuperioris rei cognitionem. *Vide* וְיִשׁוּעָתִי.

## XXXI.

Epimone, Græcè Ἐπιμονή. Perſeverantia. Figura, quâ ejuſdem dictionis, ſive membri crebra geminatio fit cùm impetu pronunciationis. *Vide* אֹיְבִי.

## XXXII.

Epiphonema, Græcè Ἐπιφώνημα. Acclamatio. Figura, quâ ſumma acclamatio fit ſuper aliqua re narrata, vel probata. *Vide* וְשַׁבְתִּי.

XXXIII.

XXXIII.

Epitaſis, Græcè Ἐπίτασις. Figura, quæ exagerationem ſignificat, & fit quando utimur verbo vehementiori pro minus vehementi. *Vide* ויניש.

XXXIV.

Epitrochaſmos, Græcè Ἐπιτροχασμός. Figura, quâ res magnas, & diverſas celeritate quadam percurrimus, & ſuccinctè ea, quæ ſunt effuſius dicenda, perſtringimus. *Vide* אחסר.

XXXV.

Epizeuxis, Græcè Ἐπιζεύξις. Combinatio, conduplicatio, conjugatio. Figura, quæ fit quoties in uno verſu ſermonem ſine aliqua interpoſitione geminamus. Eadem eſt ac Epimone. *Vide* סכותה.

XXXVI.

Erotema, Græcè Ἐρώτημα. Interrogatio, quæſtio. Figura, quæ fit quotiès de aliqua re interrogamus. *Vide* ולאמים.

XXXVII.

Ethopæia, Græcè Ἠθοποιΐα. Morum, affectuumque expreſſio, ſeu figuratio moralis. Figura, quæ fit potiſſimum, cùm aliquem ad loquendum introducimus. *Vide* ימצאנני.

XXXVIII.

Euphemiſmus, Græcè Εὐφημισμός. Figura, quæ fit quoties res ingratas, & odioſas mitioribus vocalibus exprimimus, vel etiam Ironicè. *Vide* אשאיר.



Digitized by Google

XXXVIIII.

Exallage, Græcè Ἐξαλλαγή. Immutatio, permutatio; diverſitas. Figura, quâ res immutatur. *Vide* וַבָּחַרוּ.

XL.

• Exetaſmos, Græcè Ἐξετασμός. Exquiſitio, inquiſitio; quæſtio. Figura, quæ fit cùm res plures diviſas cum interrogatione exquirentes, ſingulis, quæ conveniunt, applicamus. *Vide* לְמִרְמֹת.

XLI.

Heteroſis, Græcè Ἑτέρωσις. Aliena. Figura, quæ fit cùm ponitur abſtractum pro concreto, ſeu aliud pro alio. *Vide* וַנִגַּשְׁךָ.

XLII.

Hieroglyphicè. Græcè Ἱερογλυφική. Figura, ſeu Ars ſcribendi non per literas, ſed per ſculpturas animalium, aliarumque rerum figuras; qui modus uſurpatur etiam in aliis rebus, dummodo res una per aliam demonſtratur. *Vidè* הַיּוֹנָה. b.

XLIII.

Homœoptoton, Græcè Ὁμοιόπτωτον. Similium caſuum; aut ſimiliter cadens. Figura, quæ fit cùm in ſimiles ſonos diverſa membra exeunt. *Vide* וְזִמְרִי.

XLIIII.

Homœoſis, Græcè Ὁμοίωσις. Similitudo. Figura, quæ fit

Digitized by Google

fit cùm ex ſimilitudine cogniti devenimus in cognitionem incogniti, ſive per quam declaratur res minus nota ex ſimilitudine ejus, quæ magis nota eſt. *Vide* בְּעֵינֵי a.

### XLV.

Homoëoteleuton, Græcè Ὁμοιοτέλευτον. Similiter finitum, ſimiliter deſinens. Figura, quæ fit cùm plura verba in eandem vocem finiunt. *Vide* רְצִיחַ.

### XLVI.

Homoptoton, eadem Figura, ac Homoëoptoton.

### XLVII.

Hypallage, Græcè Ὑπαλλαγή. Suppoſitio, ſubmutatio. Figura, quæ fit cùm unum pro altero ſubjicitur, ſeu cùm aliquid præpoſterè effertur. Eadem eſt, ac Exallage. *Vide* אֲכַל. L.

### XLVIII.

Hyperbaton, Græcè Ὑπερβάτον. Tranſgreſſio, tranſcenſio. Figura, quæ fit quoties partes Orationis, neglectâ ſimplici, & vulgari diſpoſitione, variò inter ſe commutantur, ſive cùm ſuſpenſus Verborum Ordo inferius explicatur. *Vide* בְּמַצָּלִים.

### XLVIIII.

Hyperbole, Græcè Ὑπερβολή. Exuperantia, exceſſus, ſuperjectio. Figura, quâ res aliqua præter veritatem augetur, vel minuitur. *Vide* אַפְסָרֵה.

L.

Digitized by Google

L.

Hyperthesis, Græcè Ὑπέρθεσις. Superpoſitio, ſuperlatio. Figura, quâ aliquam rem opinione omnium notam ſententiâ noſtrâ ſuperare contendimus. *Vide* וַיָּעַף c.

LI.

Hypozeuxis, Græcè Ὑποζεύξις. Subconjunctio. Figura locutionis, quæ fit cùm diverſa verba ſingulis apta clauſulis redduntur, ſive cùm diverſæ clauſulæ ſingulis verbis redduntur. *Vide* כְּעֶצֶרֶת.

LII.

Hyrmos, Græcè Ὑρμὸς. Convenientia, vel vinculum. Figura, quæ fit quando ſeries Orationis tenorem ſuum ſervat uſque ad ultimum, ubi nec perſona alia, nec cauſa mutatur. *Vide* וּבִגְבִרְתֵּךְ.

LIII.

Ironia, Græcè Εἰρωνεία. Illuſio, irriſio, ſimulatio. Figura, quâ aliquid per contrarium dicitur, & per illuſionem; ſive, per quam Orator totam ſuam mentem, & voluntatem fingit. *Vide* גל a.

LIIII.

Iſon, Græcè Ἴσον. Æquale. Figura, quæ fit cùm res aliquæ æqualitate, ſive parilitate ſimiles, adhibitâ laude, vel detractione, junguntur. *Vide* כָּאֲרִי.

LV.

Leptologia, Græcè Λεπτολογία. Tenuis, ſive ſubtilis lo-
cutio.

Digitized by Google

cutio. Figura, quæ ſit, quando res ſingulæ minutatim, & ſubtiliter indicantur. *Vide* כִּדְבַר b.

LVI.

Liptoten, Græcè Λείπτοτην. Defectus, attenuatio. Figurâ, quæ ſit quando utimur verbo minus vehementi pro vehementiori. *Vide* הַחֹזוּ:

LVII.

Metabole, Græcè Μεταβολή. Trajectio, mutatio. Figura, quæ ſit, contrariis ita diſpoſitis, ut à priori poſterius proficiſcatur; ſive eſt Iteratio unius rei ſub varietate verborum. *Vide* אִמְרֵי e.

LVIII:

Metaphora, Græcè Μεταφορά. Translatio, Figura, quæ ſit cùm vocabula à ſuis rebus, quarum propria ſunt, ad alias res diverſi generis, vel ſpeciei, cum ſimilitudine transferuntur, ſive cùm mutatur vocabulum ex eo loco, ubi proprium eſt, in eum, in quo aut proprium deeſt, aut translatum proprio melius. *Vide* יְגִישׁ b.

LIX.

Metaſtaſis, Græcè Μετάστασις. Translatio, tranſmutatio. Figura, quæ ſit cùm culpam in alium transſerimus, præcipue quando in judicium vocari non poteſt. *Vide* אִישִׁים.

LX.

Metatheſis, Græcè Μετάθεσις. Tranſpoſitio. Figura quæ ſit

ſit quando literarum Ordo immutatur *Vide* אַסּוּרוֹת e.

LXI.

Metonymia, Græcè *Μετωνυμία*. Tranſnominatio, denominatio. Figura, per quam ponitur cauſa pro effectu, vel contra; Aut ponitur continens pro re contenta; vel ſignum pro re ſignificata; vel quoties intellectum rei diverſis modis, verbis alienis, & translatitiis indicamus. *Vide* מִבְּאוֹ.

LXII.

Metriaſmos, Græcè *Μετριασμός*. Mediocritas, quæ ſit quoties res magna mediocri relatione profertur. *Vide* כַּפַּה a.

LXIII.

Mimeſis, Græcè *Μίμησις*. Imitatio morum alienorum: Figura, quâ verba, vocem, geſtum, aut mores alicujus imitamur. *Vide* הָפוּךְ.

LXIIII.

Parabola, Græcè *Παραβολή*. Collatio, comparatio. Figura, quæ ſit quoties res genere diſſimiles, comparantur. *Vide* וְשָׁלְחוּ.

LXXV.

Paradigma, Græcè *Παράδειγμα*. Comparatio, exemplum facti, vel dicti alicujus. Figura, quæ ſit potiſſimum, cùm per exemplum aliquem hortamur, vel deterremus. *Vide* אַנְשֵׁי.



Digitized by Google

LXVI.

Paradoxon, Græcè Παράδοξον. Inopinatum, dictum admirabile, & præter opinionem omnium hominum, ſive Exitus inopinatus, cùm aliud proponitur, aliud explicatur. *Vide* אֲמָרֹת b.

LXVII.

Paragoge, Græcè Παραγωγή. Figura, quæ fit cùm in fine vocis litera, vel ſyllaba adjungitur. *Vide* בְּחָכְמָה a.

LXVIII.

Paralepſis, eadem Figura, ac Paragoge.

LXIX.

Paranomaſia, Græcè Παρανομασία, vel Παρωνυμία Paronymia. Agnominatio, appellatio denominativè facta, Denominatio. *Vide* בְּשׁוּבְכֶם.

LXX.

Paraproſdocia, eadem figura, ac Paradoxon.

LXXI.

Parentheſis, Græcè Παρένθεσις. Interpoſitio, interjectio, interruptio. Figura, quæ fit quoties, remota de medio ſententia, integer ſermo perdurat. *Vide* לְפִלְאוֹת.

LXXII.

Pariſon, Græcè Πάρισον. Æquale. Figura, quæ fit quoties

ties duæ res diverſæ ponuntur, ſed una magis eligitur. *Vide* כְּחֶצְרִיךְ.

LXXIII.

Paroemia, Græcè Παροιμία. Figura, ſeu Proverbium quod multorum ore frequentatur. *Vide* כזב b.

LXXIV.

Peuſis, Græcè Πεῦσις, Interrogatio, percontatio. Figura, quæ fit quoties interrogationem reſponſio ſubſequitur. *Vide* יִרְאֻנוּ.

LXXV.

Pleonaſmus, Græcè Πλεονασμός. Abundantia, redundantia. Figura, quæ fit cùm ſupervacanea verba in Oratione ponuntur. *Vide* אַשְׁמְנָה.

LXXVI.

Polyſyndeton, Græcè Πολυσύνδετον. Eadem Figura, ac Polyſyntheton.

LXXVII

Polyſyntheton, Græcè Πολυσύνθετον. Figura Verborum per adjectionem, per quam eadem conjunctio in membris, vel inciſis Orationis frequenter reperitur. *Vide* סְפִינוּ.

LXXVIII.

Procatalepſis, eadem Figura, ac Paragoge.



Digitized by Google

LXXIX.

Prolepſis, eadem Figura ac Paragoge.

LXXX.

Propanalepſis, eadem Figura ac Paragoge.

LXXXI.

Prophoneſis, Græcè Προφώνησις. Allocutio, compellatio, exclamatio. Figura, quæ fit quoties inter alia, quæ loquimur, ad Deum ſubitò, vel ad quempiam verba convertimus. *Vide* כְּמִנּוֹרָם.

LXXXII.

Proſopopœja, Græcè Προσωποποιΐα. Sermocinatio, conformatio. Figura ſententiarum, per quam Perſonæ, vel aliæ res loquentes inducuntur; vel ad ſuadendum, vel ad objurgandum, vel ad querendum, vel ad laudandum, vel ad movendum miſerationem, vel cùm fingitur rem inanimatam loqui ad animatum, & contra. *Vide* דְּרָכִים.

LXXXIII.

Sarcaſmus, Græcè Σαρκασμός. Irriſio, quæ fit diductis labiis, oſtenſiſque dentibus more canum. *Vide* אַבְנֵיהֶם.

LXXXIV.

Somatopœja, Græcè Σωματοποιΐα. Corporis factiva, ideſt attributio. Figura, quæ fit quando rebus incorporeis corpora tribuantur. *Vide* נַפְשִׁי.

LXXXV.

## LXXXV.

Syllepſis, Græcè Σύλληψις. Conceptio, comprehenſio; Figura, per quam ponitur aliquod verbum, vel in principio, vel in medio, vel in fine, quod alia etiam membra ejuſdem Periodi regere, & ſuſtentare debeat, ſed in iis aſſumitur cum aliqua mutatione, vel generis, vel numeri, vel alterius accidentis. *Vide* וַיִּשְׁלָחוּ.

## LXXXVI.

Synathroeſmos, Græcè Συναθροισμός. Congeries, congregatio. Figura, quæ ſit quoties multa ſimul coacervamus. *Vide* אֱמוּנִים.

## LXXXVII.

Synchoreſis, Græcè Συγχώρησις. Conceſſio. Figura, quæ ſit, quoties aliqua importunè deſiderantibus conceduntur, quæ ad eorum utilitatem pertinere non poſſunt. *Vide* וְהָאוּתִם.

## LXXXVIII.

Syncope, Græcè Συγκοπή. Figura, quæ ſit quoties litera, vel ſyllaba de medio dictionis, concidirur, vel ſubtrahitur.

## LXXXIX.

Syncriſis, Græcè Σύγκρισις. Comparatio, contentio duorum inter ſe. Figura, quæ ſit quoties comparatione quadam juſtiorem cauſam noſtram, quàm aduerſariorum demonſtramus, Figura eadem, ac Antitheſis.

## LXXXX.

Syndicaſmos, Græcè Συνδικασμός. Judicium, collatio. Fi-

Figura, quæ fit quando ſibi, aut perſonæ, aut cauſæ, ſive ex contrario, ſive ex ſimili comparantur. *Vide* אֲמָרוֹת b.

## LXXXXI.

Synecdoche, Græcè Συνεκδοχή. Comprehenſio, intellectio. Figura, quæ fit quoties pars pro toto, vel vice verſa; aut antecedentia pro conſequentibus, vel vice verſa, uſurpantur. *Vide* בְּשָׂרְךָ.

## LXXXXII.

Tapinoſis, Græcè Ταπείνωσις. Humiliatio. Figura quæ fit quoties magnitudo mirabilis rebus humillimis comparatur. *Vide* וּבְזוֹי.

## LXXXXIII.

Tautologia, Græcè Ταυτολογία. Ejuſdem rei eloquium. Figura, quæ fit cum ejuſdem ſermonis, vel ſententiæ per alia, atque alia verba repetitione. *Vide* אֶבֶר h.

## LXXXXIV.

Zeugma, Græcè Ζεῦγμα. Adjunctio. Figura verborum per detractionem, quâ plures Sententiæ uno verbo connectuntur, ſeu per quam ponitur aliquod verbum vel in principio, vel in medio, vel in fine Periodi, quod alia etiam membra ejuſdem Periodi regere, & ſuſtentare debeat, ſine ulla mutatione generis, vel numeri, vel alterius accidentis. *Vide* וּבְעִירָם. a.

# C A P. XIV.

*De Indice Verſiculorum, qui in hoc Lexico interpretantur.*

TAndem ut hoc noſtrum Lexicon uſui eſſet, & adjumento, non ſolum Linguæ Sanctæ ſtudioſis; ſed illis etiam, qui

qui rebus aliis occupati, ipſam nec à limine ſalutare voluerint; ad calcem Operis Indicem exhibui omnium Verſiculorum, qui in hoc Lexico interpretantur, eumque per Columnas, ſervato Ordine Librorum Sacri Codicis, ut ſequens Paradigma oſtendit; ita ut in prima Columna inveniantur omnes Verſiculi, quos interpretatus ſum ex libro Geneſis: In ſecunda, quos ex libro Exodi: In tertia, quos ex libro Levitici; & ſic de ſingulis, cum Citatione ſemper Paginarum, in quibus Interpretatio quæſiti Verſiculi exhibetur in corpore. Hoc pacto poterit unuſquiſque, cui cordi fuerit Hebraica Veritas, atque Interpretatio, quemlibet ex decem octo millibus, & ſexcentis Verſiculis, qui in hoc Opere interpretantur, facillime invenire, abſque ulla prorſus Linguæ Sanctæ cognitione.

## PARADIGMA VERSICULORUM.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Geneſ. | Cap. 1. | Verſ. 1. pag. &c. | Exod. | Cap. 1. | Verſ. 1. pag. &c. |
| | Cap. 2. | 2. pag. | | Cap. 2. | 2. pag. |
| | Cap. 3. | 3. pag. | | Cap. 3. | 3. pag. |

Hæc ſunt, quæ præſtiti, Benevole Lector: Hæc ſunt, quæ ſcias velim: Si quid peccavi; Si quid non recte feci; laboribus fracto, quæſo, ne vitio vertas; quin potius ſententiæ Græcorum, *Ethnice licet expreſſæ*, memento, quod.

*Μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστι θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν*
*Ἐν βιοτῇ, μοῖραν δ' οὔτι φυγεῖν ἔπορεν.*

*Dii bene perficiunt quicquid voluere, nec uſquam*
*Errant; Mortales aſpera fata premunt.*

Apud Demoſth. in Orat. *de Corona.*

Datum Caſini Kal. Januar. 1751.

Vale.

# PARADIGMATA.

✠ חִקִּיפוּנִי Hikkiphùni. *R.* יָקַף Jakàph. *Circumdare fecerunt me ; Circumdederunt me .*

כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי׃

Quoniam circumdederunt me canes, cœtus maleficorum circumdederunt me : foderunt manus meas, & pedes meos. Pſalm. 21. 17. vel 22. 17.

*Vulg.* Quoniam circumdederunt me canes multi : conſilium malignantium obſedit me. Foderunt manus meas, & pedes meos.

*Hier.* Quoniam circumdederunt me venatores, conſilium peſſimorum vallavit : Fixerunt manus meas, & pedes meos.

*Sept. ex Cod. Rom.* Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, Συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με· Ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας. *

*Verſ. Sept. et Æthiop. Interp.* Quoniam circumdederunt me canes multi : Conſilium malignantium obſedit me. Foderunt manus meas, & pedes.

*M.S. Alex.* Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, Συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με· Ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας * μου.

*Verſ. Sept. Interp.* Quoniam circumdederunt me canes multi : conſilium malignantium obſedit me. Foderunt manus meas, & pedes meos.

*Pagn.* Quoniam circumdederunt me canes, congregatio malignantium circumdederunt me, foderunt manus meas, & pedes meos.

*Ar. Mont.* Quoniam circumdederunt me canes, cœtus malignantium circumdederunt me: quaſi leo manus meas, & pedes meos.

*Paraph. Chald.* Quoniam vallaverunt me *impii*, qui ſimiles ſunt canibus plurimis : congregatio malignorum circumdedit me,

Digitized by Google

me ; mordentes *ſicut leo* manus meas , & pedes meos .

Quoniam circumdederunt me canes , & cœtus malorum cinxerunt me . Foderunt manus meas , & pedes meos .. *Verſ. Syriac.*

Circumdederunt me canes multi ; obſedit me turba malorum ; ſoderunt manus meas & pedes meos . *Verſ. Arabic.*

---

## Annotationes.

Circumdederunt me canes. *Ideſt, circumdederunt me inimici mei , obloquentes contra me , & quaſi mordentes ut canes .*

Foderunt manus meas , & pedes meos . *Clavis, ſcilicet , fixerunt me Cruci . Pro* ſoderunt *Hodierni Codices Hebræi habent* כָּאֲרִי Kaarì , *quod ſonat ;* Sicut Leo , *quaſi dicat* , Sicut Leo cinxerunt me . *Sed certum eſt pro* כָּאֲרִי Kaarì *olim fuiſſe* כָּארוּ Karù *pro* כָּרוּ *Karù* foderunt, *cum Epentheſi, ſcilicet, literæ* א , *ſed vocem eſſe immutatam , vel à poſterioribus Judæis , ut hoc illuſtre teſtimonium de Chriſto nobis eriperent ; vel errore recentiorum Librariorum , qui pro* כָּארוּ Karù , *poſuerunt* כָּאֲרִי Kaarì *ob ſimilitudinem literarum* ו , *&* (י) , *quæ parvo apice diſtinguuntur . Quod veteres Codices habuerint* כָּארוּ *Karù* Foderunt , *evincitur tum ex Verſione Septuag. qui ante aſſumptam humanitatem à Chriſto , poſuerunt* ὤρυξαν Foderunt , *tum ex Hieronymo, qui vertit* , Fixerunt , *atque ex aliis , & potiſſimum ex Codice Manuſcripto num. 626. , qui aſſervatur in Bibliotheca Colbert. ubi expreſsè legitur* כָּארוּ Karù , *quod oſtendit vocem eſſe potius corruptam à recentioribus Librariis, ut jam dictum eſt . Aquila vertit* ἤχυνον, Fœdaverunt, *& Vatabl. ad hunc locum hæc habet :* Varia eſt lectio Hebræis ; ſcribitur enim כָּרוּ

*Foderunt*; Et in hunc ſenſum; dicenti Thomæ: *Niſi videro in manibus ejus veſtigium*, (ſive *figuram*) *clavorum* &c. Chriſtus reſpondet, *Inſer digitum tuum huc, & vide manus meas, & admove manum tuam, & immitte in latus meum*, Johan. 20. 25. & 27. Scribitur & כָּאֲרִי *Sicut Leo*, Subaudi *cinxerunt*, vel *momorderunt me*; Prior lectio verior.

*Hier. in Verſ. Septuag.* Quoniam circumdederunt me canes multi. *Canum proprium eſt, ut Domino ſuo congaudeant, & latronem allatrent. Canes hic Judæi intelliguntur, qui allatraverunt Chriſtum, & latroni congaviſi ſunt, hoc eſt, Barabbæ: quando illum petierunt, & Chriſtum occiderunt. Quoniam circumdederunt me canes multi: non loquentes recta, ſed latrantes iniqua.*

Concilium malignantium obſedit me. *Congregatio Judæorum, Canes multi. Pro canibus in Hebr. habet chelabim* כְּלָבִים *quod Aquila, & Theodotio, Venatores interpretati ſunt. Concilium malignantium obſedit me. Judæi obſederunt, ideſt, circumdederunt Chriſtum.*

Foderunt manus meas, & pedes meos. *Præteritum pro Futuro ponitur. Foderunt, clavos fixerunt, & fructum magnum invenerunt, ideſt, Salutem Gentium.*

*Lyranus.* Quoniam circumdederunt me canes multi. *Judæi ſe habentes ad me non ſicut homines, ſed ſicut canes rabidi.*

Concilium malignantium. *Secundum quod dicitur Matthæi* 27. Manè autem facto concilium inierunt omnes Principes Sacerdotum, & Seniores populi adverſus Jeſum, ut eum morti traderent: & vinctum adduxerunt, & tradiderunt Pontio Pilato Præſidi.

Foderunt manus &c. *Clavis in cruce perforando. Et licet hoc fecerint milites Præſidis, qui erant Gentiles, hoc tamen factum fuit ad importunam precem Judæorum.*

*Menoch.* Canes. *Judæi, & milites, quos ſupra* vitulos & tau-

*&* tauros pingues *appellaverat*:
Malignantium. *Peſſimorum, ut vertit Divus Hieronymus*.

---

## Analysis Grammatica.

הִקִּיפוּנִי Hikkiphùni. *R.* יָקַף Jakàph. *Circumdare fecerunt me; circumdederunt me*. Tert. perſ. plur. Præt. Hiphil cum affix. comm. prim. perſ. ſingul. ab abſol. הִקִּיפוּ, & hoc pro הִיקִּיפוּ ob Anomal. prim. rad. (י) quæ abjicitur, & compenſatur per Daghesch. (.) in ventre ſecund. rad. ק.

Buxtorf. in Concord. *Circumdeder. me*. Col. 1.

---

✠ חֲסִידָה Haſidhàh *R.* חֶסֶד Hèſedh. Ex 2. ſignif. *Ciconia*: Item, *Strutbiocamelus*, *Strutbio*.

אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃

Quibus illic aves nidificabunt: ciconiæ, abietes domus ejus. Ideſt, in quibus aves nidificant: ciconiarum abietes ſunt domus. Pſalm. 103. 17. vel 104. 17.

Illic paſſeres nidificabunt: Herodii domus dux eſt eorum. *Vulg.*

Ibi aves nidificabunt, milvo abies domus ejus. *Hier.*

Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, Τοῦ * ἐρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. *Sept. ex Cod. Rom.*

Illic paſſeres nidificabunt: Herodii domus dux eſt eorum. *Verſ. Sept. Interp.*

Illic aves parient: Erodii domus dux eſt eorum. *Verſ. Ætiop.*

Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, Τοῦ * ἀρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. *M. S. Alex.*

*Verſ. Sept. Interp.* Illic paſſeres nidificabunt: **Arodii domus dux eſt eorum.**

*Pagn.* Ut ibi aves nidificent, ciconiæ abietes ſunt domus.

*Ar. Mont.* Ut ibi aves nidificent: ciconiæ abietes domus ejus.

*Paraph. Chald.* Illic enim aves faciunt nidos; ciconiæ abietes domus habitationis ipſius ſunt.

*Verſ. Syriac.* Ibi nidificarunt aves, & ciconiæ nidus eſt in abietibus.

*Verſ. Arabic.* Illic eſt, ubi pullos gignunt aves, domus ciconiæ gradiens eſt ante ipſum.

## Annotationes.

Quibus illic aves nidificabunt. *Formul. Hebraica cum Ennallage Futuri pro Præſ. quo carent Hebræi, ideſt, in quibus aves nidificant.*

Ciconiæ abietes domus ejus. *Ideſt, ciconiarum abietes ſunt domus; hoc eſt, ciconiæ in abietibus nidificant. Meminit peculiariter* ciconiæ, *quod ea in altioribus ſoleat arboribus nidificare. Ennallage Numeri ſingularis pro plurali, & Ellipſis verbi ſubſtant. Quidam pro* ciconia *vertunt*, Herodii, *ut & Septuag. Eſt autem ἐρωδιός quoque genus* Ciconiæ *juxta nonnullos; & pro* abietes *Hebraice* ברושים *quidam legentes* בְּרָאשָׁם *quaſi ſit nomen* ראש Caput, *à* 1. *ſignif. Radicis* ראש *cum prapoſitione* ב In, *atque cum affix. maſcul. tert. perſ. plur.* ם, *quod ſonat*, In capite eorum, *vertunt*, Dux eſt eorum. *Aquila vertit:* ὄρνεα νοσσεύσουσιν. ἐρωδιῷ ἐλάται οἶκος αὐτῷ, Aves nidificant: Erodio abietes domus ei *Symmachus*, ὅπου στρουθία νοσσεύσει, τῷ ἰκτῖνι βοράτ οἴκησις, ubi aviculæ nidulantur; milvo abies domicilium eſt. *Hieronymus Epiſt. ad Suniam*, Pro *Herodio*, Symma-

machus ἰκτῖνον, ideſt *Milvum* interpretatus eſt. Denique & nos ita vertimus in Latinum, *Ibi aves nidificabunt: Milvi abies domus eſt*: quod ſcilicet ſemper in excelſis, & arduis arboribus nidos facere conſueverit. Unde & *VI.* editio manifeſtius interpretata eſt, *Milvo cupreſſus ad nidificandum*. Hactenus Hieronymus. *Ad vocem verò* חֲסִידָה, *quod attinet, præter recentiores ſere omnes, ex Hebræis etiam Rab. Salom. Abenezra, Hiſcuni, & Rab. Levi* Ciconiam *vertunt; imo Rab. Salom. Levit.* 11. 19. *ponit ipſam vocem* Tzigonia, *dicitque ſic appellatam*, quod colat pietatem cum ſociis ſuis, alendo eos. *Et Abnezra*: Eſt avis, quæ ſtatis temporibus anni apparet, ſic dicta à pietate. *Arnob. & Auguſt.* Fulicam *vertunt, ſed ea in aquis degit.*

Illic paſſeres nidificabunt. *Sapientes ædificant.* *Hier. in*
Herodii domus dux eſt eorum. *Herodius major* *Verſ. Se-*
*eſt omnibus volatilibus, qui aquilam vincit, & come-* *ptuag.*
*dit. Igitur talis homo, qui in domo Dei habitat, ducatum præbeat ad vincendum diabolum, quia aquila ſæpe pro diabolo ponitur.*

Herodii domus dux eſt eorum *Hebr.* Ciconiæ do- *Eſtius.*
mus in abietibus, *vel* pinis. *Altiſſimè enim ciconiæ nidificant. Et apte hoc ſubjungitur ei, quod dixerat*: Illic paſſeres nidificabunt. *Vide tamen, ſi placet, de Herodio in Comment. Hieronymo adſcripto.*

Illic paſſares nidificabunt. *Aviculæ in genere: nam* *Menoch.*
*ut diximus Pſalm.* 101. *num.* 8. צִפּוֹר *Sippor quamlibet aviculam ſignificat.*

Herodii. *In Hebræo eſt* חֲסִידָה chaſida, *in Græco* ἐρωδιός, *quæ vox ſignificat* Milvum *Hieronymo*; Fulicam *Auguſtino*; Ciconiam *Suidæ*; Ardeam *Plinio*.

Domus. *Nidus.*

Dux eſt eorum. *Vel quod altior, & amplior ſit hujus avis nidus, quàm cæterarum avium, vel quod prima nidum deſtruat.*



Digitized by Google

Tirinus. Herodii, חֲסִידָה *chaſidàh propriè* Ciconiam *ſignificat, quia pia in parentes, quos fovet, & alit. Et ita vertunt Chaldæus, Suidas, Emanuel Sà, & Hæbræi paſſim, tum hic, tum Job. 39. verſ. 13. Dicitur verò* Herodius, *inquit Suidas, quaſi Helodius, ideſt, paluſtris, quia ciconiæ frequentes in paludibus, ut ranas, & anguillas venentur. Porro* domus *ideſt, nidus. Ciconia meritò dicitur eſſe* dux *paſſerum, & reliquarum avium, quia omnes anteit. Primò, tempore: nam prima omnium ſtruit nidum. Secundò, loco, utpote in vertice domorum, & turrium, ut ab omnibus undique conſpici poſſit. Tertiò, amplitudine. Quartò, elegantiâ. Quintò, quia aliæ aves minores in baſi, & lateribus nidi ciconiæ ſibi nidificant.*

---

## Analysis Grammatica.

חֲסִידָה Haſidhàh *R.* חֶסֶד Hèſedh. Ex 2. ſignif. *Ciconia*. Item, *Struthiocamelus*, *Struthio.* Nom. Fœmin. ſingul. in ſtat. abſol. Cæterum de *ciconia* ſatis dictum eſt ſupra in Annotationibus, quod ſcilicet ſit pia, & benigna erga ſuos. De *Struthiocamelo* verò, ſive *Struthione*, quæ avis eſt impia, & crudelis, quæque per Antiphraſim vocatur etiam חֲסִידָה dictum eſt in Annotationibus ad vocem אַכְזָרָה Job. 39. 13. vel 39. 16.

Buxtorf. in Concord. *Ciconia*. Col. 6.

---

חֲסִידָיו Haſidhàu. *R.* חֶסֶד Hèſedh.* Ex 1. ſignif. *Benefici, benigni, miſericordes, ſancti, pii ejus, ipſius, illius, ſui*. Nom. maſcul. plur. cum affix. maſcul. tert. perſ. ſingul. ab abſol. plur. חֲסִידִים quod à ſingul. חָסִיד Cæ-

Cæterum vox eſt cum defectu (י) ante ו finale, ut oſtendit ſuperpoſitum Keri (ּ) & Maſorethæ annotarunt in margine, ſcilicet pro חֲסִידָיו. Cætera vide in וּרְשָׁעִים 1. Reg. 2. 9.

Buxtorf. in Concord. *Benefici ejus*. Col. 5.

✠ חֲסִידָי Haſidhài *R.* חֶסֶד Hèſedh. Ex 1. ſignif. *Benefici*, *benigni*, *miſericordes*, *Sancti*, *pii mei*. Nom. maſcul. plur. cum affix. comm. prim. perſ. pluralis ab abſol. plur. &c. ut in voce præced. Sub. ד eſt Kametz (ָ) loco Pathach (ַ) ob Acc. pauſ. Athnach (֑), ſcilicet pro חֲסִידַי. Cætera vide in אִסְפּוּ b. Pſalm.49. 5. vel 50. 5.

Buxtorf. in Concord. *Beneficos meos*. Col. 5.

✠ חֲסִידֶיךָ a. Vide חֲסִידְךָ b.

חֲסִידְךָ b.

חֲסִידֶיךָ c.

✠ חֲסִידְךָ b. Haſidhchà. *R.* חֶסֶד Hèſedh. Ex 1. ſignif. *Beneficus*, *benignus*, *miſericors*, *ſanctus*, *pius tuus*. Nom. maſcul. ſingul. cum affix. maſcul. ſecund. perſ. ſingul. ob quod Kametz (ָ) quod erat ſub ח, mutat. in Scheva (ְ); & quia ſub guttur. mutatur in Chathephpathach (ֲ); Eſt enim ab abſol. חָסִיד. Cæterum (י) ante ך redundat, ut oſtendit ſuperpoſitum Keri (ּ) & Maſorethæ annotarunt in margine; Eſt enim pro חֲסִידְךָ. *Hæc vox in Opere noſtro habet integrum verſiculum. Pſalm.* 15. 10. *vel* 16. 10, *qui brevitatis cauſa hic relictus eſt*.

Bu-

Buxtorſ. in Concord. *Benefico tuo*. Col. 5.

✠ חסידיך c. Haſidhècha. *R.* חסד Hèſedh. Ex 1. ſignif. *Benefici*, *benigni*, *miſericordes*, *ſancti*, *pii tui*. Nom. maſcul. plur. cum affix. maſcul. ſecund. perſ. ſingul. ab abſol. plur. חסידים, quod à ſingul. חסיד. Cetera vide in ואקוה a. Pſalm. 51. 11. vel 52. 11.

Buxtorſ. in Concord. *Benefici tui*. Col. 5.

Præſentem Prodromum eo animo, eoque tantùm fine typis mandavi, ut poſſint Viri Docti de Opere univerſo judicare, & ſocietati quamprimum faciendæ ſe ſubſcribere, ſi libuerit.

| *ERRATA* | *CORRIGE* |
|---|---|
| Pag. 9. verſ. 13. obſcenæ | obſcœnæ |
| Pag. 29. verſ. 13. Procerrimæ | Proceriſſimæ |

IN-

Digitized by Google